

אירועי מבצע 'צוק איתן' – תיעוד כרונולוגי: 12.6.2014-27.1.2015

נערך כרקע לכנס מרכז מינרבה לחקר שלטון החוק במצבי קיצון באוניברסיטת חיפה:

**הדמוקרטיה הישראלית בתנאי מלחמה -
האם הצוק איתן?**

ערכו: אילנה גימפלסון ומיכל בן גל

הקדמה:

הכנס שנערך בחיפה ב- 05.11.2014 התמקד בארבעה נושאים:

- חוקיות פעולות הלחימה במבצע 'צוק איתן' בהתאם למשפט הבין-לאומי
- גבולות חופש הביטוי בעת הלחימה
- מנגנוני פיקוח וביקורת
- שיקום וחוסן

ראו קישור לתכנית הכנס, הקלטות וסיכומים

מסמך זה מנסה לתעד את האירועים במהלך המבצע ולאחריו, אשר אתגרו את החוק, את שלטון החוק ואת המשילות במהלך הלחימה ומעט אחריה. המסמך ערוך בד"כ לפי סדר כרונולוגי, למעט מקומות בהם קובצו אירועים קשורים שקרו מאוחר יותר, על מנת לשמור על רצף ביניהם. האירועים הנוגעים לנושא חופש הביטוי סומנו באותיות ירוקות, והנושאים הנוגעים בשיקום וחוסן (הן של החברה הישראלית והן של עזה) סומנו באותיות סגולות. המסמך מתבסס ברובו על כתבות שהתפרסמו בתקשורת.¹

פתיח:

ב-08.07.2014 בעקבות החלטת הקבינט, פתח צה"ל במבצע צבאי ברצועת עזה שזכה לשם 'צוק איתן'. המבצע הסתיים ב-26.08.2014 כאשר ממשלת ישראל קיבלה את הצעת מצרים להפסקת אש ארוכת טווח ברצועה.

על פי דיווחי צה"ל, לאורך המבצע נורו מעל ל-4000 רקטות ופצצות מרגמה מעזה לעבר ישראל; "כיפת ברזל" יירטה כ-709 פעמים; 82,201 חיילי מילואים גויסו. צה"ל תקף מעל 5226 מטרות טרור ברצועה; מעל 750 פעילי טרור נהרגו, יותר מ-150 פעילי טרור נעצרו; בסה"כ מופו 32 מנהרות. מתוכן, 13 הושמדו כליל, 13 נוטרלו ו-6 שובשו.²

על פי נתוני ה-OCHA (The UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), מעודכן ל-15.10.2014, נהרגו בלחימה 2205 פלסטינים (לפחות 1483 אזרחים, מתוכם 521 ילדים ו-283 נשים), 71 ישראלים נהרגו (מתוכם 4 אזרחים ו-67 חיילים; נהרג גם עובד זר תאילנדי) וכ-18,000 מבני מגורים בעזה נהרסו או נפגעו קשות.³

¹ בנוסף נעשה שימוש מבוקר בויקיפדיה, במאמרו של איתמר ב"ז שפורסם בעין השביעית: "נקודות ציון בהידרדרות היחס לחופש הביטוי בישראל, לאורך המבצע הצבאי בעזה" 04.08.2014, וכן בפרסומי עדכונים כרונולוגיים לגבי הבטים שונים של מהלך הלחימה שפורסמו במרכז המידע למודיעין ולטרור על שם אלון מאיר עמית.

² מערכת אתר צה"ל "מטרה אחר מטרה: האירועים המרכזיים של 'צוק איתן'", 29.08.2014.

³ ראו: <http://www.ochaopt.org/content.aspx?id=1010361>.

נכון לספטמבר 2014, לפי הרשות הפלסטינית, עלות שיקום עזה עומדת על 7.8 מיליארד דולר.⁴
 בצד הישראלי, דווח באוגוסט 2014 כי עלות המבצע למשק עומדת על כ- 10-12 מיליארד שקל;⁵
 נכון לספטמבר 2014, העריך משרד האוצר את עלויות המבצע ב- 6.5 מיליארד שקל, בעוד לפי
 משרד הביטחון עלות הלחימה בעזה מסתמכת ב-9 מיליארד שקלים.⁶

כרונולוגיה:

- בתאריך ה- 12.06.2014 נחטפו שלושה נערים ישראלים – אייל יפרח, נפתלי פרנקל וגיל-עד שער – באזור גוש עציון. לאיתורם פתח צה"ל במבצע 'שובו אחים', שבמסגרתו, בנוסף לסריקות לאיתור החטופים, פעלו כוחות צה"ל נגד תשתיות של החמאס בגדה המערבית ובכלל זה עצרו פעילים פוליטיים ומשוחזרים מעסקת גלעד שליט.⁷ בתגובה לכך החלו לשגר פעילי טרור רקטות לישראל מרצועת עזה. במקביל לניסיונות צה"ל לאתר את הנערים החטופים, המשיכה ההסלמה בדרום הארץ ולאחר פיצוץ מטען נפץ שהופעל נגד חיילים בסמוך לגדר המערכת על גבול עזה, ביצע צה"ל באמצעות חיל האוויר חיסולים ממוקדים של פעילי טרור.⁸
- בתאריך ה-17.06.2014 יצאה ח"כ חנין זועבי נגד סרטון שפרסם קרוב משפחתה, בו כינה את חוטפי שלושת הנערים "טרוריסטים", וטענה כי הם אינם טרוריסטים אלא "אנשים שלא רואים שום פתח לשנות את המציאות שלהם, והם נאלצים להשתמש באמצעים האלה", והפנתה אצבע מאשימה אל ראש הממשלה בנימין נתניהו כאחראי למצב.⁹ מאוחר יותר, בתאריך ה-29.07.2014, בעקבות התבטאויותיה של זועבי כי החוטפים אינם טרוריסטים, החליטה ועדת האתיקה של הכנסת כי זועבי תורחק למשך חצי שנה מהכנסת.¹⁰ בתאריך 11.12.2014 דחה בג"ץ את עתירתה של זועבי נגד החלטת האתיקה של הכנסת בדבר הרחקתה.¹¹
- עד יומו התשיעי של מבצע 'שובו בנים' ב- 21.06.2014, נעצרו על ידי כוחות הבטחון מעל ל-300 מבוקשים, מתוכם כ-240 אנשי חמאס. בין אנשי החמאס שנעצרו, בכירים ומחבלים ששוחררו במסגרת 'עסקת שליט' וכן חברים במועצה המחוקקת הפלסטינית.¹²
- בלילה שבין 29-30.06.2014 ובבוקר נורו לעבר המועצות האזוריות אשכול ושוות נגב 15

⁴ [REUTERS "Scale of Gaza destruction unprecedented, rehabilitation will cost \\$7.8 billion."](#)
⁵ [PA says "The Jerusalem Post 04.09.2014"](#)

⁶ צבי זרחיה "הערכות: עלות מבצע צוק איתן למשק – 10-12 מיליארד שקל" **דה מרקר** 05.08.2014.

⁷ שאול אמסטרדמסקי ועמרי מילמן "האוצר חולק על התמחור של הלחימה: 'המבצע עלה 2.5 שקל פחות ממה שטוען יעלון'" **כלכליסט** 15.09.2014; אביטל להב "אוצר: עלות צוק איתן – 6.5 מיליארד שקל" **ynet** 15.09.2014.

⁸ מערכת וואלה "מלחמה בדרום – מבצע 'צוק איתן' וואלה; מערכת אתר צה"ל "מבצע 'שובו אחים' הסתיים; חוטפי הנערים סוכלו" 23.09.2014.

⁹ רפי גירבי ואבירם זינו "חיסול ממוקד: חיל האוויר הרג שני פעילי טרור בצפון רצועת עזה" **מעריב** 27.06.2014.
¹⁰ פוראת נסאר, מתן חצרוני "ח"כ זועבי שוב מחוללת סערה: 'החוטפים מסכנים, נתניהו אחראי'" **mako** 17.06.2014; פסק הדין בבג"ץ 6706/14 ח"כ חנין זועבי ואח' נ' ועדת האתיקה של הכנסת ואח'.

¹¹ עמית סגל "ח"כ זועבי הורחקה לחצי שנה מהכנסת" **mako** 29.07.2014.
¹² אורי ישראל פז "שופטי בג"ץ מתחו ביקורת על התבטאויותיה של ח"כ זועבי ואישרו את הרחקתה מהכנסת" **takdin** 11.12.2014. ראו גם בהקשר זה יהונתן ליס "הכנסת דחתה את בקשתה של ח"כ חנין זועבי לבטל את עונש

הרחקתה" **הארץ** 29.10.2014 ואת פסק דינו המנומק של בית המשפט העליון מיום 10.02.2015 בבג"ץ 6706/14 ח"כ חנין זועבי ואח' נ' ועדת האתיקה של הכנסת ואח'.

¹² מערכת אתר צה"ל "מבצע 'שובו אחים' הסתיים; חוטפי הנערים סוכלו" 23.09.2014, לעיל ה"ש 7.

רקטות.¹³

- גופות הנערים נמצאו בתאריך 30.06.2014 באזור צפון-מערב חברון.¹⁴
- ב- 01.07.2014, במקביל לידיעה על מציאת גופותיהם של שלושת הנערים החטופים מגוש עציון, ולאחר שיגור מטח הרקטות הכבד אל ישראל משטח הרצועה, תקף צה"ל עשרות מטרות של חמאס ברצועת עזה.¹⁵
- בתגובה לרצח הנערים, הוקמו מספר מאחזים באזור יו"ש.¹⁶
- ב- 01.07.2014 בערב הותרה לפרסום קלטת השיחה בין הנער החטוף גיל-עד שער למוקד החירום של מחוז ש"י. בקלטת נשמעת הלחישה של הנער, צעקות במבטא ערבי להוריד את הראש וקולות ירי,¹⁷ באופן ששומע סביר מבין כי הנערים נפגעו מיד בסמוך לחטיפתם. בנוסף פורסמה סדרה של הקלטות המתעדות 54 שיחות שערך באותו לילה אביו של גיל-עד, אופיר שער, למוקדי החירום של המועצות האזוריות בגדה ודרכם אל צה"ל, עד אשר עורב צה"ל. מהפרסומים עולה כי הטיפול המשטרתי עלה בעיכוב של יותר מחמש שעות בטיפול בחטיפה.¹⁸
- למחרת לווייתם של הנערים, שנערכה ב- 01.07.2014,¹⁹ נחטף על רקע לאומני מוחמד אבו חדיר נער ערבי מהכפר שועפאט. מוחמד נרצח על ידי חוטפיו היהודים וגופתו נמצאה ביער ירושלים.²⁰ מהחקירה עלה כי הרוצחים שרפו את הנער, ככל הנראה בעודו בחיים.²¹
- הרצח של מוחמד אבו חדיר הוביל לרצף של הפרות סדר וגילויי אלימות והתפרעויות בשכונות הערביות בצפון ירושלים.²² גל אלימות ופיגועים עלה גם באזורים אחרים של ירושלים, לרבות באזור מזרח ירושלים.²³
- בתחילת חודש יולי החליטו הטכניון ואוניברסיטת אריאל להעמיד לדין משמעתי סטודנטים ערביים בגין סטטוסים על החטיפה אשר פרסמו בפייסבוק. סטודנט לרפואה מהטכניון כתב כי "נבחרת פלסטיין הבקיעה היום שלושה גולים, למרות שהיא בכלל לא במונדיאל", וסטודנטית מהחוג לביולוגיה מולקולרית באוניברסיטת אריאל כתבה: "תחכו בעוד כמה

¹³ תמיר סטיינמן "מטחים לדרום: 15 רקטות נורו הלילה והבוקר" חדשות 2 30.06.2014

¹⁴ אסף גבור "מבצע שובו אחים: צה"ל פועל מערבית לחברון" **nrg** 15.06.2014; מערכת אתר צה"ל "מבצע 'שובו אחים' הסתיים; חוטפי הנערים סוכלו", 23.09.2014, לעיל, ה"ש 7.

¹⁵ חדשות 2 "חיל האוויר הפציץ 34 מטרות בעזה" **mako** 01.07.2014.

¹⁶ ראו למשל איתי בלומנטל "בעקבות רצח הנערים – 3 מאחזים ביו"ש" **ynet** 04.07.2014.

¹⁷ רועי מנדל "גיל-עד: 'חטפו אותי, המחבל: 'ראש למטה!'. האזינו לשיחה המצמררת למוקד 100" **ynet** 01.07.2014

¹⁸ עמוס הראל "אביו של גיל-עד שער התקשר למוקדי הביטחון, אך דבר לא נעשה במשך שעות" הארץ 01.07.2014

¹⁹ "כתבי חדשות 2 'שלושת הנערים הובאו למנוחות: 'יום אבל לאומי'" **mako** 01.07.2014.

²⁰ ראו נועם (דבול) דביר, אליאור לוי, עומרי אפרים וחסן שעלאן "דיווח כי 'נער ערבי נחטף'; גופה ביער ירושלים, מהומות בשועפאט" **ynet** 02.07.2014; ניר חסון, ג'קי חורי "נער ערבי נעדר במזרח ירושלים, נבדק חשד שנחטף ונרצח; עימותים בשועפאט" **הארץ** 02.07.2014.

²¹ עומרי אפרים "המשטרה על רצח הנער מוחמד אבו חדיר: 'המניע לאומני, המכונית של החשודים בידינו'" **ynet** 06.07.14.

²² יוסי זילברמן "התפרעויות בירושלים: בקבוקי תבערה בתחנת דלק" **mako** 07.09.2014.

²³ "פיגוע דריסה נוסף בירושלים, שבו נהרגה תינוקת. ברקע: גל התפרעויות ומעשי אלימות של הפלסטינים במסגרת מה שמכונה 'ההתנגדות העממית'", באתר מרכז המידע למודיעין ולטרור על שם אלוף מאיר עמית במרכז למורשת המודיעין – מל"מ 23.10.2014.

- ימים שלושת החטופים ימסרו לכם ד"ש!!!²⁴.
- ב- 07.07.2014 כינס יו"ר מפלגת ישראל-ביתנו, ליברמן, מסיבת עיתונאים בה הכריז על פירוק השותפות הפוליטית עם הליכוד [...] ההחלטה נתקבלה לאחר שיום קודם לכן נרשם עימות בישיבת הממשלה בין נתניהו לליברמן באשר לתגובה הישראלית להסלמה בדרום.²⁵
 - ב- 08.07.2014 ובתגובה לירי רקטות מתמשך ומתגבר מרצועת עזה אל עבר ישראל מאז תחילת מבצע "שובו אחים",²⁶ פתח צה"ל בעקבות החלטת הקבינט, במבצע צבאי ברצועה שזכה לשם 'צוק איתן'.²⁷ המבצע נפתח בהתקפה אווירית רחבה על עשרות יעדים ברצועת עזה.²⁸
 - עם תחילתו של המבצע, אישר הקבינט המדיני-ביטחוני לצה"ל לגייס 40,000 חיילי מילואים. אישור הגיוס הוחלט לבקשתו של הרמטכ"ל, רב אלוף בני גנץ.²⁹
 - ב- 08.07.2014 סיכל צה"ל ניסיון חדירה - מחבלים שחדרו מהים לאזור זיקים חוסלו ע"י חיילי צה"ל.³⁰
 - ב- 08.07.2014 תקף צה"ל באמצעות חיל האוויר, כלי רכב בג'בליה שבו נסע פעיל חמאס, מוחמד שעבאן ושלושה אנשים נוספים.³¹
 - ב- 08.07.2014 דווח כי 5 בני אדם ממשפחת קווארע נהרגו ו-25 נפצעו בתקיפת ביתו של מפקד פלוגה של החמאס, בחאן יונס בדרום הרצועה.³² דיווח זה היה הראשון בו דווח על הרג אזרחים בתקיפות צה"ל בעזה, אשר היוו לאחר מכן בסיס לטענות על פשעי מלחמה שישראל ביצעה לכאורה.³³ על פי הדיווח, לפי תחקיר ראשוני של צה"ל, המשפחה שנפגעה בתקרית
-
- ²⁴ ירדן סקופ ואלי אשכנזי "סטודנטים ערבים יועמדו לדין משמעתי בגלל סטטוסים על החטיפה" הארץ, 02.07.2014.
- ראו גם: אמיר חצרוני "המלחמה הורגת את חופש הביטוי והחופש האקדמי" **nrg** 29.07.2014.
- ²⁵ עמית סגל "ליברמן הכריז על פירוק הליכוד-ביתנו: 'חילוקי הדעות עם נתניהו הפכו מהותיים'" **mako** 07.07.2014.
- ²⁶ שבתי בנדט "מאז תחילת 'שובו אחים': 230 רקטות נפלו בשטח ישראל", **walla** מבזקים, 07.07.2014.
- ²⁷ ניר דבורי "מבצע 'צוק איתן': צה"ל תוקף ברצועת עזה" **mako** 08.07.2014; חדשות **nanal0** "צה"ל החל במבצע 'צוק איתן': יעדי טרור הופצצו ברצועה" **nanal0** 08.07.2014.
- ²⁸ ר' ה"ש 2, לעיל; אתר צבא ההגנה לישראל, מערכת אתר צה"ל "מטרה אחר מטרה: האירועים המרכזיים של 'צוק איתן'" 29.08.2014.
- ²⁹ יואב זיתון "הקבינט אישר גיוס 40 אלף חיילי מילואים" **ynet** 08.07.2014.
- ³⁰ יוחאי עופר ואסף גבור "חוסלו מחבלים שחדרו מהים לכיוון זיקים" **nrg** 08.07.2014.
- ³¹ רועי קייס, מתן צורי ויואב זיתון "חוסל מפקד בקומנדו הימי של החמאס, 'עוד 3 נהרגו בהפצצה'" **ynet** 08.07.2014.
- ³² רועי קייס, אליאור לוי ויואב זיתון "5 הרוגים בהם ילדים בתקיפת צה"ל בחאן יונס" **ynet** 08.07.2014;
- ³³ לאורך המבצע היו אירועים שונים בהם נפגעו אזרחים בבתיהם כתוצאה מהתקפות צה"ל. בינואר 2015 פרסם ארגון "בצלם" מסמך המבקר את מדיניות ההפצצות של בתי מגורים בעזה. על פי מסמך זה, גבה ארגון "בצלם" עדויות מ-70 אירועים בהם נפגעו למעלה מ-3 אנשים בתוך בתים. במסמך ("דגל שחור: על המשמעות המוסריות והמשפטיות של מדיניות תקיפת בתי המגורים ברצועת עזה בקיץ 2014", ינואר 2015) מפורטים 13 מקרים לדוגמה: 10.07.14 – הפצצת בית משפחת אל חאגי' במחנה הפליטים ח'אן יונס, שבה נהרגו 8 מבני המשפחה; 20.07.2014 – הפצצת בית משפחת אבו ג'אמע בבני סוהיליה, שבה נהרגו 25 בני אדם (24 מבני המשפחה ופעיל חמאס); 21.07.14 – הפצצת דירה בבית משפחת אל-קסאס בעיר עזה, בה נהרגו 9 מבנות המשפחה; 21.07.2014 – הפצצת בניין משרדים בשכונת א-רימאל שבעיר עזה, שבה נהרגו 12 בני אדם (11 מבני המשפחות דירבאס ואל-כילאני ופעיל בג'יהאד האיסלאמי); 24.07.14 – הפצצת בית ריק במחנה הפליטים ג'באליה שקרס על בית משפחת אבו עייטה, נהרגו חמישה מבני המשפחה; 28.07.14 – הפצצת בית משפחת אל-פאר במחנה הפליטים אל-מריאזי, שבה נהרגו תשעה מבני המשפחה; 29.07.14 – הפצצת שלושה בתים השייכים למשפחת אבו ג'יבר במחנה הפליטים אל-בוריג', שבה נהרגו 19 בני אדם (מתוכם 17 בני משפחת אבו ג'יבר); 29.07.14 – הפצצת בניין א-דאלי בח'אן יונס, שבה נהרגו 34 בני אדם; 29.07.14 – הפצצת בית משפחת בלאטה במחנה הפליטים ג'באליה, שבה נהרגו 18 בני אדם; 31.07.14 – הפצצת בית משפחת אל-ביומי במחנה הפליטים א-נוסייראת, שבה נהרגו 13 בני אדם; 2.08.14 – הפצצת בית משפחת אבו מאדי במחנה הפליטים א-נוסייראת, שבה

בחאן יונס קיבלה אזהרות טרם התקיפה בנוהל "הקש בגג". לפי ynet, משמעות הנוהל היא כי לפני שיגור טיל שעשוי להחריב את המבנה, מועבר מסר ליושבי הבית על התקיפה הצפויה באחד האמצעים האפשריים: הטלת כרוזים, שיחת טלפון, שליחת הודעות טקסט ולבסוף שיגור טיל הגורם נזק קל לגג הבית (אך עלול לפגוע ולהרוג אדם אם הוא פוגע בו ישירות).³⁴ לאורך המבצע תקף צה"ל עוד בתי פעילים בדרג הביניים של החמאס בעזה תוך הפעלת נוהל "הקש בגג". על פי דיווחי ארגון "בצלם" ב-09.07.2014, דובר צה"ל דיווח על תקיפת 11 בתים של פעילים בכירים בארגונים פלסטיניים חמושים.³⁵ מאוחר יותר, ב-11.07.2014 התפרסם גם סרטון המתעד את הנוהל. בסרטון נראה טיל האזהרה ששיגרו כוחות צה"ל לבית משפחתו של איימן סיאם, ראש מערך הרקטות של החמאס, טרם שיגר צה"ל את הטיל שכמעט הוביל להחרבתו של המבנה.³⁶ פרוט נוסף של הרס בתי פעילים – ראו גם ב-29.07.2014, ולקראת סוף המבצע, בין 19-26 באוגוסט.

- בבוקר ה-08.07.2014 הודיע שר הביטחון, משה (בוגי) יעלון כי יכריז על מצב מיוחד בעורף ביישובים הנמצאים עד 40 ק"מ מגבול רצועת עזה. הודעתו של שר הביטחון באה לאחר שקיים דיון עם מנכ"ל משרדו, האלוף (במיל') דן הראל, אלוף פיקוד העורף איל איזנברג ועם ראשי רח"ל, בעקבות פתיחתו של מבצע 'צוק איתן'.³⁷ תוקפה של ההכרזה של שר הביטחון היה למשך 48 שעות החל בשעה 9:00 ב-08.07.2014.³⁸ תוקפה של הכרזת שר הביטחון הוארך בהמשך ע"י הממשלה.³⁹
- בהתאם להכרזתו של שר הביטחון על מצב מיוחד בעורף ובהתייעצות עמו, חתם שר הכלכלה, נפתלי בנט, ב-08.07.2014, על צו המפעיל את חוק שירות עבודה בשעת חירום ומאפשר ריתוק

נהרגו שישה מבני המשפחה; 03.08.2014 – הפצצת בית משפחת אבו ניג'ם במחנה הפליטים ג'באליא, שבה נהרגו 10 בני אדם (מתוכם שני פעילי הג'יהאד האיסלאמי). ראו גם בהקשר זה את הפגיעות באזרחים המתוארות במסגרת המכתב ששלחו עשרה ארגוני זכויות אדם ליועץ המשפטי לממשלה על רקע הפרות לכאורה של המשפט הבינ"ל ע"י צה"ל, להלן, ה"ש 118 וכן הפגיעות המתוארות בדוחות ארגון אמנסטי: "שום דבר לא חסיין" הרס מבנים מרכזיים ברצועת עזה בידי ישראל 09.12.2014; Families under the rubble Israeli attacks on inhabited homes, להלן ה"ש 206. מנגד, פרסם דובר צה"ל התייחסות למקרים "חריגים" – ראו: מדור הדוברות החלטת הפצ"ר באשר לאירועים חריגים שאירעו במבצע 'צוק איתן' – עדכון מס' 2 07.12.2014 (התפרסם גם כמסמך נפרד). פרסום זה מתייחס הן לאירועים שנבחנו ע"י מנגנון הברור המטכ"לי ושהפצ"ר הורה על סגירתם והן לאירועים שנבחנו ע"י מנגנון הברור המטכ"לי ושהפצ"ר הורה על ביצוע חקירת מצ"ח בעניינם. במסגרת האירועים שחקירתם נסגרה ניתן למצוא: תקיפת רכב שנטען שסומן כרכב עיתונות בעיר עזה (09.07.2014), פגיעה בתחנת סהר אדום בג'באליה ופציעת העובדים ששהו בה (09.07.2014), מותן של שתי נשים במעון לחוסים באגודת אלמברה בבית לאהיה (12.07.2014), טענה בדבר תקיפת אמבולנס בבית חאנון (22.07.2014), תקיפת בית החולים "אל ואפא" (11-23.07.2014), פגיעה בבית החולים 'שיפא' ברצועת עזה ובפארק במחנה הפליטים שאטי (28.07.2014) ופגיעה במטה UNSCO בעיר עזה, (29.07.2014). בין האירועים שהפצ"ר הורה על חקירת מצ"ח בעניינם ניתן למצוא את: מותם של ארבעה ילדים על חוף הים של רצועת עזה (16.07.2014), פגיעה בבית ספר של אוגרי"א בבית חאנון (24.07.2014), מותו של נהג אמבולנס באזור חאן יונס (25.07.2014) ומותו של נהג אמבולנס באזור בית החולים בבית חאנון (25.07.2014). כמו כן, ההודעה מתייחסת לאירועים שהפצ"ר הורה על קיום חקירת מצ"ח בעניינם ללא הבחינה של צוות הברור המטכ"לי, וביניהם: מותה של אישה פלסטינית במרחב שדה התעופה דהנייה (18.07.2014), התנהגות בלתי ראויה ביחס לנער בן 17 שנטען שהוחזק על-ידי כוחות צה"ל בחירבת חזעיה (23-27.07.2014) וטענות בדבר אירועי ביזה.

³⁴ יואב זיתון "טלפון או SMS לפני הטיל: נוהל 'הקש בגג' ynet 08.07.2014.

³⁵ בצלם "הפצצת בתי משפחותיהם של אנשי ארגונים פלסטיניים חמושים היא הפרה של המשפט ההומניטארי הבינלאומי" 09.07.2014.

³⁶ אליאור לוי "כך זה נראה: תיעוד של נוהל 'הקש בגג' ynet 11.07.2014.

³⁷ יובל אזולאי "יוכרז מצב מיוחד בדרום: התעשיינים נערכים לייצור תחת אש" גלובס 08.07.2014.

³⁸ הכרזה על מצב מיוחד בעורף לפי חוק ההתגוננות האזרחית, "י"פ התשע"ד 6669.

³⁹ ראו למשל החלטה 1821 של הממשלה ה-33 "הארכת תוקף הכרזה על מצב מיוחד בעורף" (08.07.2014); הודעה בדבר הארכת תוקפה של הכרזה על מצב מיוחד בעורף, "י"פ התשע"ד 7139 מיום 27.07.2014.

עובדי מפעלים קיומיים.⁴⁰

- ב- 08.07.2014 קרא דובר חמאס לאזרחי רצועת עזה לשמש כ"מגן אנושי" על פעילי הטרור הנמצאים תחת התקפה אווירית של צה"ל. לדבריו, הטקטיקה הזו כבר הוכיחה את עצמה בעבר ויש לחזור ולאמץ אותה.⁴¹ בהמשך לכך, משרד הפנים בעזה פרסם הודעה בה קרא לאזרחי רצועת עזה שלא לשעות להודעות המוקלטות של צה"ל לפנות את הבתים.⁴²
- ב- 09.07.2014 סולק ח"כ אברהם צרצור ממליאת הכנסת לאחר שכינה במהלך נאומו את ההרוגים הפלסטינים "קורבנות שנרצחו על-די גיבורי צבא הגנה לישראל".⁴³ סגן יו"ר הכנסת, ששיבת המליאה הייתה בניהולו, "מחה על ההתבטאות והורה לו לרדת מדוכן המליאה".⁴⁴ כמו כן, סולקו מהמליאה ח"כ מסעוד גנאים לאחר שאמר "הצבא הוא צבא של רוצחים"⁴⁵ וח"כ טיבי לאחר שנקרא לסדר שלוש פעמים על ידי יו"ר הכנסת, משה פייגלין.⁴⁶
- ב- 10.07.2014 עלה שוב ח"כ טיבי על דוכן הנואמים והקריא את שמות ההרוגים הפלסטינים, תוך שהוא מותח ביקורת על פעילות צה"ל.⁴⁷
- ב- 09.07.2014 פירסם פיקוד העורף הנחיות, לפיהן על הרשויות המקומיות במרחבים בית שמש, ירושלים, שפלה, דן ושרון לפתוח מקלטים ציבוריים, כמו גם במועצה האזורית מנשה ובמועצה המקומית בנימינה גבעת עדה. ההנחיות לתושבי הדרום (הנמצאים במרחק של עד 40 ק"מ מהרצועה) המשיכו להיות איסור על התקהלות והתכנסות של למעלה מ-300 אנשים בשטחים פתוחים וסגורים ואיסור על קיומן של קייטנות או לימודים.⁴⁸
- ב- 10.07.2014 קיימה מליאת ועדת החוץ והביטחון של הכנסת שורת דיונים על המבצע.⁴⁹
- בתאריך ה- 10.07.2014 החליטה הממשלה על הפעלת מערך מל"ח (משק לשעת חירום), על פי הצעת שר הביטחון, בתחום שבו הוכרז מצב מיוחד בעורף ב- 08.07.2014.⁵⁰ לא ברור אילו

⁴⁰ הודעה לעיתונות "בעקבות האירועים הביטחוניים וההכרזה על מצב מיוחד בעורף שר הכלכלה חתם הערב על צו המאפשר ריתוק עובדי מפעלים קיומיים (8.7.14)", באתר משרד הכלכלה.

⁴¹ על פי מרכז המידע למודיעין ולטרור על שם אלוף מאיר עמית ע' 2 – הדברים נאמרו בראיון בערוץ אל אלאקצא עם סאמי אבו זהרי, דובר החמאס. הראיון שודר גם בכתבתו של צבי יחזקאלי בערוץ 10, ב-08.07.2014. יש לציין כי שימוש כ"מגן אנושי" הוא מצב שבו אוכלוסיה אזרחית מתכנסת כדי למנוע ירי על מטרה צבאית. במהלך המבצע, היו גילויים רבים של שימוש בטקטיקה זו ע"י חמאס. בנוסף, עשה החמאס שימוש בטקטיקות דומות נוספות, כגון: הימלטות מאתר שיגור באמצעות אמבולנס; שיגור רקטות מביה"ח שיפא שבמרכז עזה (דיווח ע"י עיתונאית פינית); ירי רקטות חמאס ממתחם הכנסייה של הארכיבישוף האורתודוקסי היווני.

בהקשר זה ראו גם: "שימושים צבאיים במתקנים רפואיים ובאמבולנסים ע"י חמאס ושאר ארגוני הטרור הפועלים ברצועת עזה" באתר מרכז המידע למודיעין ולטרור על שם אלוף מאיר עמית, 23 ביולי 2014.

⁴² מרכז המידע למודיעין ולטרור על שם אלוף מאיר עמית "במבצע 'צוק איתן' שבועה חמאס שימוש באזרחים כ'מגן אנושי' לשם מניעת תקיפת בית פעיל טרור ע"י חיל האוויר הישראלי. להערכתנו, ארגוני הטרור הפועלים ברצועה יגבירו את השימוש בשיטת פעולה זאת, ככל שימשך המבצע ותתרחב פעילות צה"ל", בעמ' 3-4 10.08.2014.

⁴³ דברי הכנסת, "השיבה המאה וחמישים-ושש של הכנסת הכנסת התשע-עשרה", בעמ' 127-128 (9 ביולי 2014).

⁴⁴ זאב קם "חכ"ם ערבים כינו חיילים 'רוצחים' וסולקו מהמליאה" **nrg**, 09.07.2014.

⁴⁵ דברי הכנסת, השיבה ה-156, לעיל ה"ש 43, בעמ' 144-146.

⁴⁶ שם, בעמ' 155-156.

⁴⁷ גלובס "צפן: ח"כ טיבי מקריא בכנסת את שמות ההרוגים בעזה" **החדשות** 2, 10.07.2014.

⁴⁸ נייר יגנה "מצב חירום: אלו ההנחיות של פיקוד העורף" **walla**, 09.07.2014.

⁴⁹ האתר הרשמי של כנסת ישראל, ועדת החוץ והביטחון, חדשות הועדה, "צוק איתן – ועדת החוץ והביטחון בדיון עם ראש הממשלה וסיור בשדרות" (10.07.2014).

⁵⁰ החלטה 1842 של הממשלה ה-33 "החלטה על הפעלת מערך משק לשעת חירום – מל"ח" (10.07.2014). ראו גם החלטת ממשלה 1716 מיום 06.07.1986 והתיקון לה בהחלטה 1080 מיום 13.02.2000, המגדירות את מערך מל"ח והפעלתו לצורך אספקת מוצרים ושירותים חיוניים בשעת חירום. לדברי אנשי מקצוע ברח"ל כפי שנמסרו לנו, בפרקטיקה, משמעות ההכרזה היא גם תודעתית וגם מעשית בקרב משרדי הממשלה וגורמים נוספים הנתונים

הסדרים הופעלו במסגרת מל"ח.

- ב- 10.07.2014 התקבלה החלטת בג"ץ בנושא בקשה לקיום הפגנה בציר מרכזי בחיפה, במוצאי שבת ה-12.07. ב- 09.07.2014 התבקשה המשטרה בחיפה לאשר את קיום ההפגנה ומשלא אושרה הבקשה, הוגשה העתירה לבג"צ, אשר לא ראה דחיפות בקיום הדיון, או ההפגנה במועד זה. בשולי הדברים הוסיף כבוד השופט עמית: "אציין כי כתיבת החלטה זו נתעכבה למשך מספר דקות עקב אזעקת "צבע אדום" ומספר נפילות שנשמעו באזור ירושלים."⁵¹
- ב- 11.07.2014 שלח מח"ט גבעתי, אל"מ עופר וינטר פקודת קרב לחייליו הערוכים בשטחי הכינוס על גבול רצועת עזה. במכתבו כתב המח"ט: "ההיסטוריה בחרה בנו להיות בחוד החנית של הלחימה באויב הטרוריסטי "העזתי" אשר מחרף מנאץ ומגדף, אלוקי מערכות ישראל", וכן "אני נושא עיני לשמייס, וקורא עמכם, "שמע ישראל, ה' אלוקינו, ה' אחד". ה' אלוקי ישראל היה נא מצליח דרכינו, אשר אנו הולכים ועומדים להלחם למען עמך ישראל כנגד אויב המנאץ שמך."⁵²
- ב-12.07.2014 התפתחה הפגנה של ארגוני השמאל ליד כיכר הבימה בת"א, לתקרית אלימה בה הכו פעילי ימין את המפגינים. מפגין אחד נזקק לטיפול רפואי. על פי דיווחי המשטרה, בהפגנה לא היו עצורים ולא דווח על פצועים. לאחר ההפגנה הודה הראפר יואב אליאסי, המוכר בכינוי "הצל" בדף הפייסבוק שלו, לארגון "להבה", ל"כנופיית אל יהוד" ו"לחברה" של כהנא חי" והוסיף: "ביחד אנחנו כוח מול האויב האמיתי שמסתובב בינינו השמאל הרדיקלי".⁵³
- ב-13.07.2014 פגעה רקטה שנורתה מעזה בקו מתח המוביל חשמל לרצועה, דבר שגרם לכך שרבים מאזרחי עזה נותרו ללא חשמל. בהודעה שפרסמה חברת החשמל צוין כי ראש הממשלה, בנימין נתניהו, ושר התשתיות, סילבן שלום, הורו ליו"ר החברה, יפתח רון טל, שלא לסכן את חייהם של עובדי חברת החשמל. לפיכך, הודיעו בחברה כי "לאור המצב הביטחוני והסכנה הגדולה שנשקפת לחיי עובדי החברה במידה שיבצעו את התיקון תחת אש, התקלה תתוקן מיד כשהדבר יתאפשר מבחינה ביטחונית".⁵⁴
- ב- 13.07.2014 קיבלה הממשלה החלטה על "תכנית לחיזוק החוסן האזרחי בשדרות וביישובי 'עוטף רצועת עזה' לשנים 2015-2016, ומענה לצרכים מידיים עקב מבצע 'צוק איתן'". התכנית כוללת בין השאר הקלות במיסים וארנונה, מענקים לרשויות המקומיות, והוראה למשרד הבריאות להפעיל 'מרכזי חוסן' והקצאת תקציבים לשם כך, כמו גם להרחבת אזור תעשייה ספירים, מסלולי סיוע לקליטת עובדים, הטבות מו"פ ותקצוב מעונות יום, תגבור מערך

לפיקוחה של ועדת מל"ח העליונה (ומ"ע), דוגמת פתיחת חדרי מצב ומעבר לעבודה במתכונת חירום. בעקבות ההכרזה ביולי 2014 כינס שר הביטחון את ועדת מל"ח העליונה, וחבריה הציגו בפניו את תמונת המצב, כל אחד בתחומו. בנוסף, במהלך המבצע קיימה רח"ל הערכות מצב תכופות, בהשתתפות נציגי משרדי הממשלה הרלוונטיים וגופים נוספים, וסייעה בפתרון בעיות שעלו.

⁵¹ בג"צ 4901/14 רג"א זעאתרה ואורי וולטמן נ' משטרת ישראל - מחוז חיפה.

⁵² יוחאי עופר "מח"ט גבעתי לחייליו: "ההיסטוריה בחרה בנו" **nrg** 11.07.2014

⁵³ ירון סקופ "פעילי ימין הכו פעילי שמאל בהפגנה בת"א" הארץ 12.07.2014

⁵⁴ אמיר בוחבוט "עזה תחכה בחושך בשל 'חשש לעובדי חברת החשמל'" **walla** 14.07.2014

הבריאות, שיקום מערכות ביוב ותחבורה ועוד.⁵⁵ מסמך זה אינו עוסק בבדיקת אופן ומידת יישומה של ההחלטה.

- ב- 14.07.2014 נמסרה לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת חוות דעת משפטית של הפרופ' אבי בל מאוניברסיטת בר אילן ומפורום קהלת (אשר לאחר מכן עודכנה והורחבה⁵⁶), לקראת דיון חסוי שאמור היה להתקיים ב-15.07.2014, בהשתתפות נציגי ועדות המשנה של ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.⁵⁷ על פי חוות הדעת, מבחינה משפטית ישראל רשאית לנתק את רצועת עזה ממים וחשמל ולא חלה עליה חובה משפטית לספק מים וחשמל לרצועה.⁵⁸ מספר ימים לאחר מכן, ב-20.07.2014, נשלחה לחברי ועדת החוץ והביטחון חוות דעת נגדית לעניין סוגיה זו שנכתבה ע"י מספר משפטנים חוקרים מן האקדמיה. לפי חו"ד זו חוות הדעת של פרופ' בל "מרוחקת מרחק רב מהשיח המקובל כיום בדין הבינלאומי, הן ככלל והן כלפי מערכת היחסים המיוחדת בין ישראל ועזה - ועל כן אין סיכוי שתקבל על ידי גורם משמעותי כלשהו".⁵⁹ פרופ' דוד אנוך מהפקולטה למשפטים והחוג לפילוסופיה באוניברסיטה העברית בירושלים טען כי עצם העלאת טענה שכזו אינה מוסרית ועל הקהילה האקדמית לגבות מחיר מהכותב בגין

"abuse of legal pseudo-scholarship and status in the service of gross immoralities"⁶⁰

- על דברים אלה הגיב דויד ברנסטין, כי אם אנוך סבור שניתוק עזה מחשמל ומים היא פעולה כל כך בלתי מוסרית שלא ניתן להסכים לה, ללא קשר עם הבנתו את החוק, היה עליו לכתוב זאת כך. אך אם הוא תוקף את איכותה או נכונותה האקדמית, עליו לתמוך את עמדתו במידע (דבר שלא עשה), ולא לבססה על הטענה כי העבודה עלולה לסייע להצדקת פעולה בלתי מוסרית.⁶¹ ב-14.07.2014 התקיים דיון נוסף בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת, בה הוחלט להאריך את 'המצב המיוחד בעורף' ב-24 שעות בלבד, זאת, לאחר שבדיון מיוחד שקיימה הוועדה אותו יום במטרה לבחון האם נכון להאריך את תוקף ההחלטה בדבר ההכרזה על

⁵⁵ החלטה מספר 1846 של הממשלה ה-33 "תכנית לחיזוק החוסן האזרחי בשדרות וביישובי "עוטף רצועת עזה" לשנים 2015-2016, ומענה למצרכים מידיים עקב מבצע 'צוק איתן'" (13.07.2014). יישום ההחלטה לא נבדק במסגרת מסמך זה.

⁵⁶ במקור הוגשה חוות דעת קצרה שכותרתה "ישראל רשאית להפסיק לספק חשמל ומים לרצועת עזה". חוות דעת זו מצויה אצל עורכי מסמך זה והיא זמינה לצרכי מחקר. לדרישת מנכ"ל פורום קהלת, עו"ד רובין, איננו מפנים אליה ישירות.

⁵⁷ יהונתן ליס "הח"כים ידונו בחוות דעת המכשירה ניתוק עזה ממים וחשמל" הארץ 14.07.2014. ראו גם באנגלית: Jonathan Lis, "Legal opinion: Israel can cut off water, power to Gaza during conflict" Haaretz. 14.07.2014

⁵⁸ אבי בל "ישראל רשאית לנתק את רצועת עזה ממים וחשמל" חוות דעת משפטית פורום קהלת (ע"ר) 24 ביולי 2014.

⁵⁹ ראו מכתב מארנה בן-נפתלי, פרופ', המכללה למנהל ואח' לחברי ועדת החוץ והביטחון בנושא "חוות דעת בעניין החובה לספק חשמל ומים לרצועת עזה" (20.07.2014).

⁶⁰ David Enoch in Brian Leiter "Controversy over an Israeli scholar's 'legal opinion' justifying cutting off water and electricity to Gaza". 16.07.2014

<http://leiterlawschool.typepad.com/leiter/2014/07/controversy-over-a-legal-opinion-in-israel.html>

61

David Bernstein "Academic bullying (updated)", 17.07.2014

<http://www.washingtonpost.com/news/volokh-conspiracy/wp/2014/07/17/academic-bullying/>

ימצב מיוחד בעורף, התברר שהאוצר טרם החל בתהליך הסדרת הפיצויים לשכירים ובעלי עסקים קטנים שנפגעו במהלך מבצע 'צוק איתן'.⁶²

- ב- 14.07.2014 קיימה וועדת הפנים של הכנסת דיון בהשתתפותו של מפכ"ל המשטרה דנינו בנושא תפקוד המשטרה בטיפול מוקד 100 בשיחת המצוקה של גיל-עד שער, אחד מהנערים החטופים שנרצחו. במסגרת הדיון, ביקשה יו"ר הוועדה ח"כ מירי רגב מהסדרנים להוציא את ח"כ ג'מאל זחאלקה (בל"ד) החוצה לאחר שאמר, ביחס למירי רגב ומפכ"ל המשטרה, כי "ידיהם מגואלות בדם". לאחר הדיון טענו בסיעת בל"ד כי ח"כ זחאלקה לא אמר על המפכ"ל "ידיך מגואלות בדם", אלא ענה לח"כ מוטי יוגב על אמירתו כי צריך לאסור על מוסלמים להתפלל במסגד אלאקצא.⁶³
- ב- 14.07.2014 ירט חיל האוויר של צה"ל מעל חופי אשדוד, באמצעות טיל פטריוט, מזל"ט שחדר לתוך ישראל מרצועת עזה.⁶⁴
- ב- 14.07.2014 דווח לראשונה על כך שמצרים מציעה הפסקת אש בין ישראל לחמאס.⁶⁵ במשך הימים שלאחר מכן נמשכו במצרים המאמצים הדיפלומטיים להביא להפסקת אש באזור. ראש ממשלת ישראל נתניהו הכריז כי ישראל נענית ליוזמה המצרית והורה על הפסקתן של התקיפות ברצועת עזה, אולם בחמאס דחו את היוזמה,⁶⁶ כך שגם לאחר הפסקת התקיפות מצד ישראל נמשך שיגור רקטות מרצועת עזה אל עבר ישראל, לרבות ירי לאזור הכרמל וגוש דן. עקב כך, הודיע נתניהו כי ישראל תחדש את ההתקפות ברצועת עזה.⁶⁷
- ב- 15.07.2014 פיטר ראש הממשלה נתניהו את סגן שר הביטחון דנון לאחר שהעביר ביקורת על התנהלותו של ראש הממשלה בניהול המבצע ואמר כי הכישלון בניהול המבצע הוא באחריות ישירה של נתניהו. במכתבו של ראש הממשלה המפרט את הנימוקים להעברת סגן השר מתפקידו נאמר, כי התבטאויות אלו מצד סגן שר הביטחון "מביעות חוסר אמון בממשלה ובעומד בראשה, מבטאות חוסר אחריות רבתי ואף משמשות את ארגון החמאס".⁶⁸
- ב- 15.07.2014 קיימה הוועדה המיוחדת לבחינת בעיית העובדים הזרים דיון "במיגון בטחוני לעובדים הזרים מפני איום הרקטות".⁶⁹ וזאת לאחר שפועלים זרים נפגעו מירי פצמ"רים במועצות האזוריות שער הנגב ואשכול.⁷⁰
- ב- 15-16.07.2014 פנה צה"ל בהודעות מוקלטות לתושבי השכונות בית להיא, שג'אעיה וזייתון שברצועת עזה וקרא להם להתפנות מהבתים, כצעד היערכות לקראת התקפה ברצועה (ככל

⁶² לילך ויסמן "לפיד: 'צוק איתן' לא מבצע זול, אך אין מחיר לשלום התושבים" גלובס 14.07.2014.

⁶³ עומרי אפרים ומורן אזולאי "ידיך מגואלות בדם". צפו בעימות בכנסת Ynet 14.07.2014.

⁶⁴ אמיר בוחבוט ויניר יגנה "חיל האוויר ירט מזל"ט שחדר לישראל מהרצועה" walla 14.07.2014.

⁶⁵ מערכת אתר רשת ב' "דיווח: יוזמה מצרית להפסקת אש ממחר ב-09:00" iba 14.07.2014.

⁶⁶ ראו גלעד גמליאלי "חמאס דוחה את הפסקת האש: 'נגביר את הירי'" mako 15.07.2014.

⁶⁷ חדשות 2 "מצרים: לא נשנה את היוזמה להפסקת אש" mako 19.07.2014.

⁶⁸ מורן אזולאי ואטילה שומפלבי "סגן שר הביטחון דנון מתח ביקורת על נתניהו – ופוסטר" ynet 15.07.2014.

⁶⁹ האתר הרשמי של כנסת ישראל, "ח"כ מיכל רוזין: המדינה אחראית לביטחונם של העובדים הזרים" 15.07.2014.

⁷⁰ מערכת וואלה! חדשות "מלחמה בדרום - העדכון היומי: 31.05.08" walla 31.05.2008; אורי בינדר "3 רקטות

נורו לנגב: פועל זר נפצע קל מרסיסים" nrg 08.06.2014.

הנראה מהאוויר).⁷¹

- ב- 16.07.2014 קיימה וועדת החוץ והביטחון של הכנסת ישיבה נוספת בנושא הארכת תוקפו של 'מצב מיוחד בעורף'. משרד האוצר עדכן כי יש בכוונתו לפצות שכירים ועצמאיים ביישובים הנמצאים בטווח ה-40 ק"מ מהרצועה על נזק עקיף.⁷²
- ב- 17.07.2014 קיימה וועדת החוץ והביטחון של הכנסת דיון נוסף. בדיון של הועדה, עדכן שר האוצר כי הוא נענה לדרישת ועדת החוץ והביטחון ונפתח מו"מ למתן פיצוי לנזק עקיף לבעלי עסקים ולתושבי הדרום.⁷³
- ב- 17.07.2014 בשעה 10:00 נכנסה לתוקף, בהסכמת ישראל והחמאס, הפסקת אש הומניטרית שיזם האו"ם (שאמורה הייתה להימשך 5 שעות),⁷⁴ אך הירי אל עבר ישראל פסק לשעתיים בלבד.⁷⁵
- ב- 17.07.2014, זמן קצר לאחר סיומה של הפסקת האש ההומניטרית, "דווח כי טיל פטריוט יירט מזל"ט של חמאס שחדר מרצועת עזה. זאת לאחר שבתחילת השבוע יורט מזל"ט של הארגון בשמי אשדוד"⁷⁶ (ר' לעיל ב-14.07.2014).
- ב- 17.7.2014, כמה שעות לפני כניסתה לתוקף של הפסקת האש ההומניטרית, סיכל צה"ל פיגוע גדול של 13 מחבלים מעזה שניסו לחדור אל ישראל דרך מנהרה באזור המועצה האזורית אשכול.⁷⁷ מאוחר יותר באותו היום נורו מטחים של רקטות לאזורים שונים בארץ.⁷⁸
- ב- 17.7.2014, לאחר כישלונה של היוזמה להפסקת אש, ובעקבות מטחי הרקטות הכבדים על אזורי הדרום, השפלה וגוש דן ופיגוע המנהרה שסוכל, **החלה ישראל במתקפה קרקעית ונכנסה לרצועת עזה**.⁷⁹ הנחיית ראש הממשלה ושר הביטחון הייתה לפתוח במבצע קרקעי כדי לפגוע במנהרות הטרור החודרות מרצועת עזה לישראל.⁸⁰
- ב- 18.07.2014 דווח כי פיקוד העורף אוסר במהלכו של סוף השבוע על התקהלויות העולות על אלף איש בשטח פתוח באותם יישובים המרוחקים בין 40-80 ק"מ מרצועת עזה, כולל

⁷¹ איציק וולף "צה"ל קרא לתושבי סג'עייה וזייתון להתפנות" **News1** 16.07.2014; אליאור לוי, יואב זיתון, רועי קייס, אחיה ראב"ד ואטילה שומפלבי "לקראת כניסה? תושבי שכונות סביב עזה שוב נדרשו לעזוב את בתיהם" **ynet** 16.07.2014.

⁷² האתר הרשמי של כנסת ישראל, וועדת החוץ והביטחון של הכנסת, חדשות הועדה "בעקבות לחץ של ועדת החוץ והביטחון – משרד האוצר אישר עקרונית כי יפצה את תושבי הדרום גם על נזק עקיף" (16.07.2014).

⁷³ האתר הרשמי של כנסת ישראל, וועדת החוץ והביטחון של הכנסת, חדשות הועדה "האוצר נענה לדרישת ועחו"ב: הנפתח המו"מ מזורז למתן פיצוי לנזק עקיף לבעלי עסקים ולתושבי הדרום" (17.07.2014).

⁷⁴ אליאור לוי, אטילה שומפלבי ויצחק בן-חורין "ישראל הסכימה: הפסקת אש ממחר ל-5 שעות" **ynet** 16.07.14.

⁷⁵ כתבי **ynet** "ישראל נוצרת אש – הירי מעזה נמשך" **ynet** 17.07.2014; "צה"ל: סיכלו הבוקר ניסיון חדירת 13 מחבלים דרך מנהרה בדרום הרצועה" **הארץ** 17.07.2014.

⁷⁶ יואב זיתון, אטילה שומפלבי ורועי קייס "12 רקטות יורטו במטח אחד: חמאס מעמיד אותנו במצב של אין ברירה" **ynet** 17.07.2014.

⁷⁷ יוחאי עופר "צה"ל סיכל פיגוע חדירה גדול דרך מנהרת טרור" **nrg** 17.07.2014.

⁷⁸ יואב זיתון, אילנה קוריאלי ואליאור לוי "סיכול פיגוע מנהרה מעזה – 13 מחבלים ניסו לחדור לישראל; מטח כבד מהדרום עד השרון" **ynet** 17.07.2014.

⁷⁹ יואב זיתון, אחיה ראב"ד, אליאור לוי, רועי קייס, מורן אזולאי ואטילה שומפלבי "צה"ל נכנס בכוחות יבשתיים גדולים לעזה" **ynet** 18.07.2014; אטילה שומפלבי "בנט: הקש ששבר את גב הגבמל – המנהרה" **ynet** 18.07.2014.

⁸⁰ עוזי ברוך "מבצע צוק איתן - יומן מלחמה" **ערוץ 7** 21.07.2014.

האזורים גוש דן, השרון וירושלים.⁸¹

• ב- 18.07.2014, הוציא משרד החוץ חידוד לאזהרת המסע שלו לטורקיה. בעמוד הפייסבוק של המשרד פורסם כי יש להימנע מביקורים לא חיוניים ולנקוט באמצעי זהירות מיוחדים.⁸² אזהרת המסע באה בעקבות הפגנות אנטי ישראליות במהלכן התגודדו מפגינים סביב נציגויות ישראליות באנקרה ובאיסטנבול, יידו אבנים והניפו דגל פלסטין על החומה שמסביב לבית השגריר הישראלי. ישראלים ששהו אותה עת בטורקיה סיפרו על אווירה מפחידה כלפיהם. כמו כן, הוחלט ע"י שר החוץ הישראלי, אביגדור ליברמן, להחזיר את משפחותיהם של הדיפלומטים הישראליים מטורקיה.⁸³

• במהלך ה-18.07.2014, ובעקבות הכניסה הקרקעית לתוך רצועת עזה, פורסמו ידיעות המתייחסות לדעת מנהיגי העולם ביחס למבצע 'צוק איתן'. למשל, קנצלרית גרמניה, אנג'לה מרקל, הצהירה כי גרמניה נמצאת לצידה של ישראל ומקבלת את זכותה להגנה עצמית, תוך שהיא קוראת לשני הצדדים לפעול לעשיית פשרות כואבות; שר החוץ הצרפתי, לורן פביוס, קרא להפגנת איפוק מקסימלי בלחימה מצד ישראל; האפיפיור פרנציסקוס הביע דאגה לגבי גורלם של האזרחים בלחימה; מבריטניה נמסרה קריאה ע"י שר החוץ הבריטי, פיליפ האמונד, שעל החמאס להפסיק את שיגור הרקטות אל עבר ישראל, כאשר לישראל עומדת הזכות להגן על עצמה, אך עליה לעשות זאת במידה תוך נקיטת האמצעים למזעור הנזק לאזרחים; מזכ"ל האו"ם הביע את דאגתו מהדרדרות המצב והכניסה הקרקעית לרצועת עזה ועוד.⁸⁴

• ב- 18.07.2014, לבקשתן של ירדן וטורקיה, התכנסה מועצת הביטחון לדיון בעניין המתרחש ברצועת עזה.⁸⁵

• ב- 18.07.2014, בעקבות מידע שהתקבל כי גורמים חוץ-חיפאיים מתכוונים להגיע לשתי הפגנות מתוכננות בחיפה כנגד צה"ל ו'צוק איתן', פנה ראש עיריית חיפה, יונה יהב, למשטרה כדי למנוע את הגעתם של גורמים אלה. "ראש העיר קיים הערכת מצב מיוחדת עם המשטרה על מנת למנוע בכל דרך את התארגנות התושבים החוץ-חיפאיים עוד בדרכם לעיר. בעקבות הידיעה גם על הפגנה מתוכננת בציר מוריה שבכרמל [...] ביקש ראש העיר מהמשטרה לשלול את ההפגנה המתוכננת, אך מסיבות משפטיות אין באפשרות המשטרה לעשות זאת".⁸⁶

• ב- 19.07.2014 נערכה הפגנת שמאל בתל אביב כנגד המבצע, בקריאה להפסקת אש. ממול התייצבו פעילי ימין ואף נעצרו ארבעה מפגיני ימין שניסו להתעמת עם מפגיני השמאל והשוטרים. טרם ההפגנה ביקש המפכ"ל דנינו סקירה על היערכותו של המחוז להפגנה והנחה את השוטרים להתייחס בחומרה למפרי החוק. מפגינים הפגינו גם מול בסיס הקריה ומפלגת 'חדש' ארגנה גם הפגנה בחיפה של כ-800 איש, לאחר שהתקבל אישור לתהלכה מהמשטרה,

⁸¹ כתבי ה"ארץ" "[צהל פתח בפעולה קרקעית ברצועת עזה; הרוג ראשון לכוחות צה"ל מאז תחילת המבצע](#)" הארץ 18.07.2014.

⁸² אטילה שומפלבי "[אזהרה: הימנעו מנסיעות לא חיוניות לטורקיה](#)" ynet 18.07.2014.

⁸³ מואב ורדי "[לאחר ההפגנות האלימות: ליברמן מחזיר את משפחות הדיפלומטים הישראליים מטורקיה](#)" nana10 18.07.2014.

⁸⁴ עמית ולדמן "[מרקל על המבצע: 'לישראל יש זכות להגן על עצמה'](#)" mako 18.07.2014.

⁸⁵ יצחק בן-חורין "[דיון במועצת הביטחון: גינוי לירי של חמאס](#)" ynet 19.07.2014.

⁸⁶ בני לייזרוביץ "[עיריית חיפה מנעה הפגנות שנאה נגד מבצע צוק איתן](#)" קול חי 18.07.2014.

ולאחר שאושרה ע"י בג"ץ. בהפגנה זו בחיפה נעצרו חמישה מפגינים לאחר שניסו להתעמת עם מפגינים אחרים.⁸⁷ בשעות הצהריים השתתפו כ-4,000 בני אדם בעצרת שהתקיימה בכפר כנא שבגליל התחתון נגד מבצע 'צוק איתן'. המפגינים הניפו דגלי פלסטין והתנועה האסלאמית, דרשו להסיר את המצור על רצועת עזה והציגו תמונות של נפגעים מפעולת צה"ל. את ההפגנה נגד הפעולה של צה"ל ברצועה יזמה התנועה האסלאמית, שהביאה מפגינים מכל רחבי הארץ. באירוע השתתפו בין היתר ראש הפלג הצפוני של התנועה האסלאמית, ראאד סלאח, וראשי מועצות ערביות.⁸⁸

- ב-19.07.2014 התייחס השר לביטחון פנים להפגנות ואמר כי "ההפגנות תוך כדי לחימה הן חמורות מאוד" [...] "אין פה ימין ושמאל – אנחנו צריכים להיות מאוחדים כמדינה עבור חיילי צה"ל שנלחמים" [...] "צריך להפסיק עם כל חברי הכנסת שמסיתים".⁸⁹
- ב-20.07.2014 דחה בג"ץ עתירה בנושא הצבת מיגוניות ביישובי הפזורה הבדואית בנגב וקבע כי אין מקום להתערב בשיקול הדעת של גורמי הביטחון.⁹⁰
- ב-20.07.2014 פרסמה חברת 'מנו ספנות' בעמוד הפייסבוק שלה, שהיא מפסיקה את העסקת אורנה בנאי כפרזנטורית של החברה, בשל תלונות שקיבלה החברה על שאורנה בנאי "פרסמה דעות/מסרים הפוגעים בחלק נכבד של הציבור". מדובר בין השאר בדברים שהשמיעה בראיון ל-mynet ו-ידיעות תל אביב-יפו.⁹¹ במהלך הראיון אמרה בנאי בין השאר: "אני חושבת שביבי צריך להתאפק", וכן "בצד שלהם נהרגו היום נשים וילדים וזה מאוד מצער אותי". לאחר קבלת התגובות על הראיון הוסיפה ואמרה: "יש לי תחושה מאוד קשה שזה העם שאני חיה בו [...] שרובו מתלהם וגס רוח והוא באמת חושב שצריך לתת לצה"ל לכסח [...] אני נסערת לא מהפחד אלא יותר מהיאווש. בוש שזה העם שלי".⁹²
- ב-20.07.2014 פוטר ערבי עובד עיריית צפת לאחר שפרסם בפייסבוק הודעה בגנותה של המדינה. בין השאר נכתב בפוסט: "הציונות היא אויב האנושות... כולנו פלסטיין... פלסטין משוחררת...".⁹³
- ב-21.07.2014 פורסם כי רופא מביה"ח שערי צדק הושעה מעבודתו משום שפרסם פוסטים בפייסבוק נגד פעילות צה"ל ברצועת עזה ונגד ראש הממשלה בנימין נתניהו. ע"פ הדיווח, בפוסטים פורטו "מעשי הזוועה", לתפיסתו, שמבצעת ישראל בעזה, כשהוא מצרף תמונות של גופות מרוטשות. אחת התמונות שפרסם ואשר חוללה סערה, הייתה תמונתו של ראש

⁸⁷ פוראת נסאר, ליאור פרידמן "שמאל מול ימין: הפגנה סוערת בתל אביב וגם בחיפה" **mako** 19.07.2014.

⁸⁸ פוראת נסאר "צפו: הפגנה בכפר כנא נגד המבצע" חדשות 2 19.07.2014.

⁸⁹ גלי צה"ל "יונה יהב בגלי צה"ל: 'המפגינים מבחוח מלהיטים את הרוחות' 19.07.2014. ראו גם: ישראל היום "ח"כ זועבי נאזקה בחשד לתקיפת שוטר בהפגנה בהשתתפות אלפים מערביי ישראל. ליברמן: "לפסול מפלגת הבוגדים של בל"ד". אהרונביץ': "לחקור ולהעניש אותה" 20.07.2014.

⁹⁰ איתמר לוין "בג"ץ דחה עתירה להצבת מיגוניות לבדואים" **news1** 21.07.2014. ראו גם פס"ד חלקי מיום 20.07.2014 בבג"ץ 5019/14 לבאד אבו עפאש ואח' נ' מפקד פיקוד העורף ואח'.

⁹¹ זיו רביב ואלעד שלו "בעקבות הראיון ב-mynet: אורנה בנאי פוטרה" **Ynet** 20.07.2014.

⁹² זיו רביב "אורנה בנאי: 'בושה שזה העם שלי'" **Ynet** 17.07.2014.

⁹³ גיא ורון, יוסי זילברמן "הרופא פרסם תמונה של נתניהו כערפד בעזה והושעה" **mako** 21.07.2014. ראו גם את כתבתו של יריב פלג: פייסבוק בזמן מלחמה: האם ניתן לפטר עובדים בשל התבטאות ברשתות חברתיות? 4.8.2014.

הממשלה נתניהו, עם סמל מגן דוד על מצחו, ניבים בולטים ונוטפי דם כשהוא אוזן בגופת ילד פלסטיני. תחת התמונה נכתב: "Can't get enough, save Palestinian kids". בפוסט אחר ששיתף נראתה תמונת ילד פלסטיני הרוג מחוץ הים בעזה ולידה נכתב "חיילי צה"ל רוצחי ילדים".

- ב- 22.07.2014 פיטר ראש העיר של לוד עובדת ערבייה, יועצת פסיכולוגית בעירייה, שביטאה שמחה על מותם של 13 חיילי צה"ל בתקרית ברצועה.⁹⁴ מאוחר יותר, ב-20.10.2014, אישר בית הדין לעבודה את פיטורי העובדת.⁹⁵

במקרה אחר בו פוטרה עובדת, טכנאית דימות במקצועה, משום שביצעה במהלך חודש יולי 2014 שיתוף בעמוד הפייסבוק שלה המפנה את חבריה לקישור באינטרנט, המשווה בין תמונות של יהודים בשואה לפלסטינים, הורה בית הדין להשיב את העובדת לעבודתה.⁹⁶ במהלך המבצע היו דוגמאות נוספות של פיטורי עובדים על רקע התבטאויות פוגעניות בפייסבוק.⁹⁷

בהקשר זה של פלטפורמת הפייסבוק יש לצין כי לאורך המבצע נפתחו בפייסבוק גם עמודים, כגון "מחרימים את שונאי ישראל"/"ריכוז עוכרי ישראל", "ששמים להם למטרה לסמן אנשים שיצאו נגד מבצע צוק איתן או נגד צה"ל ולפגוע בהם על ידי קריאה לפיטוריהם וחשיפת פרטיהם ותמונותיהם ברשת החברתית". כמו כן, פעמים רבות נעשה שימוש בפונקציית ה"דיווח" בפייסבוק - "פעולה המתריעה בפני הנהלת פייסבוק כי המדווח חושב שהעמוד צריך לרדת מהאוויר, למשל כי הוא מעורר שנאה" - ככלי ב"מלחמה" בין תומכי השמאל והימין ברשתות החברתיות.⁹⁸

- ב-20.07.2014 נכנס צה"ל לשכונת שגיאעיה שברצועת עזה. במהלך הקרב נהרגו 13 לוחמים מחטיבת גולני בכמה תקריות שונות.⁹⁹ באחת התקריות, נקלע כוח מחטיבת גולני למארב בו נורה טיל אר-פי-גי לעבר הכוח שנסע בנגמ"ש, וייתכן כי אף הופעל מטען לעבר הכוחות. שבעה חיילים נהרגו ועוד שניים נפצעו קשה. נזק רב נגרם לנגמ"ש, אשר עלה באש. בתקרית נוספת נורה טיל נ"ט, ככל הנראה אר-פי-גי גם כן, לעבר בית בשגיאעיה, אשר בו או בסמוך לו שהה כוח צה"ל. שלושה חיילים נהרגו בתקרית ו-12 חיילים נוספים נפצעו. בהיתקלות נוספת נהרג חייל, ככל הנראה מירי צלפים. שני חיילים נוספים נהרגו בהיתקלות של פלוגת חיל ההנדסה של החטיבה.¹⁰⁰ במטרה לאפשר את חילוץ חיילי החטיבה ולהבריח את אנשי חמאס שהקיפו אותם, קיבלו כוחות צה"ל בשטח הנחיה להיכנס לכלים הממוגנים למשך חצי שעה, ושלושה גדודי ארטילריה ירו 600 פגזי ארטילריה, במקביל לתקיפות של

⁹⁴ אור קשתי, אלי שאכנזי, ניר חסון "ראש העיר לוד פיטר עובדת ערבייה שהביעה שמחה על מאות חיילים בעזה" **הארץ** 22.07.2014.

⁹⁵ סעי' 2793-08-14 אסראא גרה נ' עיריית לוד ואח', החלטה מיום 20.10.2014.

⁹⁶ סעי' 26396-08-14 רואשדה נ' מור מאר בע"מ, החלטה מיום 26.08.2014. ראו גם לילך דניאל "ביה"ד ביטל

פיטורי עובדת ששיתפה כתבה המשווה בין יהודים בשואה לפלסטינים "תקדין" 01.09.2014.

⁹⁷ דפנה לוצקי "למה סגרת את חשבון הפייסבוק שלי" דהמרקר 25.07.2014.

⁹⁸ עודד ירון "קבוצות הפייסבוק ששמות את 'עוכרי ישראל' על הכוונת". **הארץ**, 26.7.2014.

⁹⁹ חדשות **nanal0** "הותר לפרסום: 13 לוחמים מגולני נהרגו במספר תקריות בשגיאעיה" **nanal0** 20.07.2014;

יואב זיתון "13 לוחמי גולני נהרגו בעזה הבוקר והלילה" **ynet** 20.07.2014.

¹⁰⁰ גילי כהן "הותר לפרסום: 13 לוחמי חטיבת גולני נהרגו מהלילה בלחימה ברצועה" **הארץ**, 20.07.2014.

- מטוסי קרב לעבר כוחותינו¹⁰¹
- ברצועת עזה דיווחו על מאות של פצועים ועשרות הרוגים, ביניהם נשים וילדים, רובם משג'אעיה, כתוצאה מההתקפה הכבדה של צה"ל באמצעות ארטילריה ותקיפות מן האוויר.¹⁰² מאוחר יותר, ב-28.07.2014 פרסם האו"ם צילומי לוויין המתעדים את החורבן בתמונות של "לפני ואחרי".¹⁰³
- באמצעות קבוצות ה"וואטסאפ", הדליפו שלושה חיילי צה"ל את שמות ההרוגים בתקרית הנגמ"ש בשיג'אעיה,¹⁰⁴ ללא רשות, שעות לפני שהדבר נודע למשפחות השכולות. לאחר ההדלפה, בצה"ל פתחו בחקירה פלילית על מנת למצוא את המדלפים בפיקודה של יחידת ההונאה של מצ"ח. "לאחר שהופעלו מספר אמצעים סמויים ונלקחו מכשירים סלולאריים של חיילים במטרה לבצע בהם חיפוש [...] עוכבו שלושה חיילים ואזרח".¹⁰⁵ מאוחר יותר, שני חיילים שהיו מעורבים בפרשה הועמדו למשפט.¹⁰⁶
- יצוין כי הפצת שמועות והעברת מידע דרך ה"וואטסאפ" הייתה תופעה בולטת במהלך המבצע, כך למשל הועברו בוואטסאפ "דיווחים מעוררי פאניקה על רעל שחמאס החדיר למים שלנו או חטיפת חייל". כמו כן הוואטסאפ שימש, בין היתר, ככלי להעברת מידע של נפילות טילים ויירוטים בשידור חי.¹⁰⁷ היו גם מקרים בהם החמאס הפיץ תמונות מזעזעות לכאורה מעזה או תמונות שמציגות חיילים שנפגעו כביכול.¹⁰⁸
- יומיים מאוחר יותר, ב-22.07.2014 דווחו שמות הנפגעים בתקרית, ופורסם כי אחד מחיילי החטיבה, אורון שאול, הוכרז כנעדר.¹⁰⁹ חמאס טען כי החייל הנעדר נחטף על ידו.¹¹⁰ כשבוע לאחר התקרית, קבעה ועדה בראשותו של הרב הראשי של צה"ל כי אורון שאול איננו נעדר, אלא חלל שמקום קבורתו לא נודע, לאחר שנשקלו, לפי הודעת דובר צה"ל, מספר שיקולים, ביניהם שיקולים הלכתיים ורפואיים.¹¹¹
- בעיתונות הישראלית דווח ב-20.07.2014 כי לפי דיווחי הצלב האדום, צה"ל הכריז על שכונת שג'אעיה כשטח צבאי סגור.¹¹² באותו הקשר דווח כי מדובר צה"ל נמסר כי על פי החלטת הדרג המדיני ולפי המלצת מתאם פעולות הממשלה בשטחים, אישר הרמטכ"ל את הקמתו של

¹⁰¹ יוחאי עופר "לראשונה מאז סולטן יעקוב: חילוץ כוחות על ידי הפגזה" *nrg*, 27.07.2014; *STLV* "הותב לפרסום: 13 חיילים נהרגו הלילה בזה; מחר בת"א (שני-21/7) הפגנת תמיכה בחיילי צה"ל" 20.07.2014.

¹⁰² ג'קי חורי, עמירה הס, גילי כהן "הפלסטינים מדווחים על עשרות הרוגים בשיג'אעיה, כולל נשים וילדים" *הארץ* 20.07.2014.

¹⁰³ מערכת וואלה! חדשות "שבועיים של הפגזות: כך נראה ההרס בעזה, לפני ואחרי" *Walla* 28 ביולי 2014.

¹⁰⁴ ורד מלכה, ירון אריאל, רות אבידר ואילת חן לוי "יש לך בדיחה" *העין השביעית* 20.10.2014.

¹⁰⁵ שטיבל "תקדים: נעצרו מפיצי שמות הרוגי הנגמ"ש בוואטסאפ" 23.07.2014.

¹⁰⁶ מתן חצרוני "הפצת שמות ההרוגים במבצע 'צוק איתן': עונש לשני חיילים" *mako* 11.09.2014.

¹⁰⁷ ראו: צחר רותם "השמועות בוואטסאפ יכולות להרוג: מספיק" *walla* 21.03.2014.

¹⁰⁸ הראל עילם "בלי פאניקה: כך תזהו שמועות מזויפות בפייסבוק ובוואטסאפ" כלכליסט, 22.07.2014.

¹⁰⁹ אחיקם משה דוד ועדי חשמונאי "סמל אורון שאול הוא החייל הנעדר; 'סיכוי קלוש שהוא חי'" *walla* 22.07.2014.

¹¹⁰ רועי קייס, יצחק בן חורין ואליאור לוי "חמאס טוען 'חטפנו חייל'. שגריר ישראל: אין חייל חטוף" *ynet* 21.07.2014; רשת ב' "דובר חמאס: החייל אורון שאול בדינו" *iba* 22.07.2014.

¹¹¹ אלי לוי "החייל אורון שאול הוגדר כחלל שמקום קבורתו לא נודע" *nanal0* 25.07.2014. יש לציין כי צה"ל ספג ביקורת על השימוש בנגמ"ש מיושן, שלא עומד בתנאי מיגון מתאימים, עליו נסעו 7 מהלוחמים שנהרגו, ביניהם אורון שאול. ראו אמור בוחבוט, *חדשות וואלה*.

¹¹² אסף גבור ויוחאי עופר "קרבות קשים בשיג'אעיה: 40 הרוגים בהפצצות צה"ל" *nrg* 20.07.2014.

בית חולים שדה במעבר ארז, "בשל הנסיבות המיוחדות בתקופה זו", מתוך מטרה להעניק טיפול רפואי הומניטרי לאוכלוסייה הפלסטינית.¹¹³

• ב- 20.07.2014 בעקבות הקרבות בשכונת שג'אעיה, הכריז יו"ר הרשות הפלסטינית על שלושה ימי אבל לזכר מותם של תושבי השכונה. יו"ר הרשות הפלסטינית, אבו מאזן, קרא לקהילה הבינלאומית להתערבות מידית כדי להוביל להפסקת אש ולהפסקתה של התוקפנות הישראלית על רצועת עזה לטענתו.¹¹⁴

• ב- 20.07.2014, בעקבות תקיפות צה"ל בשג'אעיה, ולבקשת הצלב האדום, הסכימה ישראל להפסקת אש למשך שעתיים (החל מהשעה 13:30). זאת, לאחר שישראל סירבה קודם לכן לבקשת הפסקת אש הומניטרית שהגיעה מידי החמאס. אולם, הפסקת האש הופרה לאחר כשעה כאשר מספר רקטות ופצצות מרגמה שוגרו אל עבר ישראל. בתגובה, חזר צה"ל לתקוף ברצועה.¹¹⁵ מאוחר יותר צה"ל הודיע שהוא מאריך למספר שעות נוספות את הפסקת האש.¹¹⁶

• במהלך הפעילות של צה"ל ברצועה בתקופה זו דווח כי חמאס שיגר רקטות מאתרים כגון בתי ספר, בתי קברות ומתקנים של האו"ם, אשר שימשו גם כמחסני נשק. כך למשל, לפי הודעה של אונר"א (16.07.2014), נמצאו כ-20 רקטות בבית ספר נטוש בתוך רצועת עזה. באירוע אחר, מטוסים של חייל האוויר הישראלי הבחינו מעל שמי רצועת עזה בשלושה שיגורי רקטות מתוך ביה"ס "א-נור" ברצועה.¹¹⁷

• ב-21.07.2014 פנו עשרה ארגוני זכויות אדם ליועץ המשפטי לממשלה, יהודה ויינשטיין במכתב, בו, בין היתר, הם דורשים מהיועץ"ש להנחות את ממשלת ישראל להימנע מהפרת הדין הבינלאומי ולפעול להקמת מנגנון חקירה חיצוני שיבחן את החלטות הדרג הפיקודי והמדיני, תוך שנטענו הפרות לכאורה. במכתב נאמר, בין היתר, כי "מתעורר חשד כבד כי באירוע בשג'אעיה הופרו עקרונות יסוד של המשפט ההומניטרי וכי כתוצאה מכך נהרגו אזרחים רבים. חשדות דומים עולים מאירועים קודמים במסגרת הלחימה, שבכל אחד מהם נהרגו אזרחים רבים. כך, לדוגמא, בנוגע לתקיפת בית הקפה "ווקת אל-מר" הממוקם בחוף הים של ח'אן יונס ביום רביעי, 9.7.2014 בו שהו כ-13 אנשים, 9 מביניהם נהרגו. כך גם לגבי הריגתם של ארבעה ילדים מתחת לגיל 15, מירי של ספינות חיל הים, בעת ששיחקו כדורגל על חוף הים. דוגמא חמורה נוספת היא פגיעה במעון לאנשים עם מוגבלות בבית לאהיא ביום שבת, 12.07.2014. כתוצאה מהפגיעה נהרגו שתי חוסות ונפצעו שלושה חוסים ומטפלת העובדת במעון. במכתב צוינו גם מספר דוגמאות לתקיפות מכוונות מהאוויר של עשרות בתי מגורים של אנשי חמאס וג'יהאד אסלאמי (משפחת כווארע; משפחת חמד; משפחת אל-חאג'; משפחת שחייבר), כאשר נאמר "כל אחד מהאירועים המנויים במכתב זה ואחרים שאינם

¹¹³ שם.

¹¹⁴ אסף גבור "הקרבות בסג'עיה: אבו מאזן הכריז על 3 ימי אבל" nrg 20.07.2014.

¹¹⁵ חזי סימנטוב, מואב ורדי "הפסקת האש ההומניטארית קרסה: ירי לדרום, צה"ל שב לתקוף מטרות" נענע10 20.07.2014.

¹¹⁶ יעל פרידסון ומנדי גרוזמן ויוחאי עופר "אחרי הקריסה: צה"ל חידש את הפסקת האש עד 17:30" nrg 20.07.2014.

¹¹⁷ Israel Defense Forces "Grad Rockets Launchers Discovered Next to Gaza School" 21.07.2014 youtube. ראו גם: חדשות nana10 "אונר"א: כ-20 רקטות נמצאו בתוך בית ספר נטוש ברצועה" 17.07.2014 nana10; יואב זיתון "תיעוד: שיגור רקטות מבית ספר ובית קברות" Ynet 27.07.2014.

רויטרס "שוב: נמצאו רקטות בבי"ס של האו"ם בעזה" חדשות 2 30.07.2014.

מוזכרים דורשים כמובן בחינה פרטנית ונפרדת על מנת לקבוע אם הופרו במסגרתם דיני הלחימה. יחד עם זאת, הצטברות האירועים מחייבת לדעתנו בחינה בהולה של החשד להפרות דיני הלחימה ברמת מדיניות התקיפה והוראות הפתיחה באש". בהמשך, ב- 5.08.2014 נתקבלה [תשובה מהיועמ"ש בכתב](#), בה הוא מבהיר כי צה"ל מונחה לפעול בהתאם להוראות המשפט הבינלאומי וכי קיימים גורמי ייעוץ משפטי ומנגנוני בדיקה וחקירה מתאימים. בעקבות תשובתו של היועמ"ש לממשלה, שלא הניחה את דעתה של האגודה לזכויות האזרח בישראל, פנתה האגודה בתאריך ה-06.10.2014 בפניית המשך לעניין מדיניות התקיפה של ישראל ברצועת עזה, בה, בין היתר, נכתב כי לדעתה של האגודה התשובה שניתנה לא מספקת מענה לשאלות המטרידות אותה.¹¹⁸

- ב-21.07.2014 נענתה וועדת המעקב העליונה של ערביי ישראל ליוזמה של ח"כ טיבי והכריזה על "יום אבל במגזר הערבי ושבתה כללית כאות הזדהות עם האזרחים שנהרגו בקרבות בשגיאעיה. בתגובה לאירועים קרא שר החוץ אביגדור ליברמן לציבור 'שלא לקנות יותר בחנויות ובעסקים של אלו במגזר הערבי שמשותפים בשבתה'".¹¹⁹
- ב-21.07.2014 קיימה ועדת החוץ והביטחון של הכנסת דיון נוסף (חמישי במספר), בהשתתפותו של שר הביטחון, משה יעלון, אשר ציין במסגרת הדיון את המאמצים השונים שהמבצע כולל (מאמץ הגנה על עוטף עזה, בדגש על התמודדות עם המנהרות וירי תלול מסלול לטווחים שונים ומאמץ התקפי, תוך דגש על פגיעה במנהרות).¹²⁰
- ב-22.07.2014 שלח ארגון "רופאים לזכויות אדם" מכתב ליועמ"ש לממשלה בבקשה למנוע פגיעה בגורמי רפואה, זאת כפניית המשך למכתב הארגון מה-16.07.2014 בעניין הפצצות בקרבת בית החולים אל-וופא ולמכתב ארגוני זכויות האדם מה-21.07.2014 בנושא מדיניות התקיפה בעזה במהלך המבצע.¹²¹
- ב-22.07.2014 פנו מספר ארגוני זכויות אדם פלסטינים, כדוגמת 'עדאלה' ו'האגודה הערבית לזכויות אדם', למועצת האו"ם לזכויות אדם. בפנייתם דרשו אותם ארגונים בין היתר מהמועצה לזכויות אדם של האו"ם, לקרוא לסיום המלחמה והפגיעה באזרחים מכל הצדדים ולהקים וועדת חקירה בינלאומית ועצמאית שתבחן הפרות של המשפט הבינלאומי במהלך מבצע 'צוק איתן' ברצועת עזה.¹²²

¹¹⁸ האגודה לזכויות האזרח בישראל "חשד להפרות חמורות של הדין ההומניטרי הבינלאומי בפעילות בעזה" 06.10.2014. בהקשר זה, בדצמבר התפרסמו תוצאות בדיקת הפצ"ר באשר לחלק מהמקרים שצוינו במכתב. ראו: מדור הדוברות, [החלטת הפצ"ר באשר לאירועים חריגים שאירעו במבצע "צוק איתן" – עדכון מס' 2](#) 07.12.2014, לעיל ה"ש 33.

¹¹⁹ פוראת נסאר "יום אבל במגזר הערבי על ההרוגים בעזה" [mako](#) 21.07.2014; גיקי חורי, יהונתן לוי "שר החוץ קורא לחרם על עסקים ערביים ששובתים במחאה על המבצע" [הארץ](#) 21.07.2014.

¹²⁰ האתר הרשמי של כנסת ישראל, וועדת החוץ והביטחון של הכנסת, חדשות הוועדה "שר הביטחון בועז"ב: נערכים להרחבת הפעולה ככל שידרש" (21.07.2014). יש לציין כי באותו היום נערך דיון נוסף בועדה, במסגרתו אושר לקריאה ראשונה תיקון לפיו שחרור אסירים ביטחוניים יתבצע כמעין חנינה בציוד. ראו: האתר הרשמי של כנסת ישראל, וועדת החוץ והביטחון של הכנסת, חדשות הוועדה, "אושר לקריאה ראשונה: ממשלה תוכל להחזיר לכלא אסירים ששחררו" (21.07.2014).

¹²¹ מכתב מארגון "רופאים לזכויות אדם" ליהודה ויינשטיין, היועץ המשפטי לממשלה בנושא "מניעת פגיעה וסכנה לבתי חולים, צוותים רפואיים, צוותי פינוי וחולים במהלך המבצע הצבאי הנוכחי ברצועת עזה" (22.07.2014).

¹²² האתר הרשמי של "עדאלה", ["Palestinian NGOs in Israel to UN HRC: Gross Human Rights and Humanitarian Law Violations and Suspicion of War Crimes in Gaza"](#) 22.07.2014.

- ב- 22.07.2014 דווח על ידי מקורות זרים כי חיל האוויר הישראלי תקף בעזה את ביתו של מוחמד דף, ראש הזרוע הצבאית של החמאס. על פי הדיווח הזר שני אנשים נהרגו בהפצצה.¹²³
- ב- 22.07.2014 פגעה רקטה בבית ביהוד, כמייל משדה התעופה. בתגובה, הורתה רשות התעופה האמריקנית (FAA) לחברות התעופה המקומיות להפסיק את הטיסות אל ישראל ב- 24 השעות הקרובות. לאחר מכן, ביטלו את הגעתן גם חברות התעופה האירופאיות. ע"פ הדיווח, "בכיר בענף התעופה אמר כי 'ייתכן שמדובר בניסיון של הממשל האמריקאי להפעיל לחץ עקיף על ישראל, כדי שתקבל הפסקת אש'".¹²⁴ כתוצאה, שינה חייל האוויר את נוהל יירוט הרקטות באזור נתב"ג.¹²⁵
- ב- 22.07.2014 פורסם כי במסגרת כינוס של שרי החוץ של האיחוד האירופי שנערך באותו היום, הודיעו השרים כי "ארגוני הטרור ברצועת עזה צריכים להיפטר מנשקם". בהודעה החריגה מהארגון האירופי נמסר כי "השרים מגנים בחריפות את השימוש באזרחים כמגן אנושי, מכירים בזכות ישראל להגן על עצמה, אך בד בבד מגנים את הרג האזרחים בעזה".¹²⁶
- ב- 22.07.2014 פרסם מנכ"ל סלקום, ניר שטרן, מכתב לעובדי החברה בו הוא קורא להם "לשקול את דרך ההתבטאות [שלכם] ברשתות החברתיות ובעל-פה בימים אלה".¹²⁷ בזק פרסמה הודעה באותה רוח. בהמשך, ב- 28.07.2014 פורסם כי אוניברסיטאות תל אביב ובאר שבע פרסמו הודעות מיוחדות, המזהירות את הסטודנטים והמרצים מפני "התבטאויות קיצוניות ופוגעניות"¹²⁸ וב- 31.07.2014 קראה סגנית יו"ר המועצה להשכלה גבוהה, פרופ' חגית מסר-ירון לסטודנטים, לנהוג "באיפוק וריסון" בהתבטאויותיהם הפוליטיות.¹²⁹
- בהקשר זה, בימים האחרונים של חודש יולי התנהלו בתקשורת דיונים סביב חופש הביטוי באוניברסיטאות, גם על רקע מכתב לחברי הסגל והסטודנטים באוניברסיטה שכתבה נשיאת אוניברסיטת בן גוריון, פרופ' רבקה כרמי, אשר הופץ ב- 27.07.2014.¹³⁰ במכתבה נאמר כי "האוניברסיטה מגנה התבטאויות קיצוניות ופוגעניות ומוקיעה אותן. האוניברסיטה עוקבת אחרי השיח ברשת ובמידת הצורך תפעל על-פי תקנוני המשמעת ואף תפנה למשטרה".¹³¹ מכתב זה זכה לתגובות מסתייגות של ארגוני הסגל האקדמי וכן של יו"ר המועצה המתאמת של ארגוני הסגל האקדמי באוניברסיטאות, פרופ' אלי וייץ, במכתב ששלח ליו"ר ועד ראשי

¹²³ עוזי ברוך, לעיל ה"ש 80; עוזי ברוך, "דיווח: הופצץ ביתו של מוחמד דף" ערוץ 7 22.07.2014.

¹²⁴ איתי בלומנטל, הלל פוסק, מורן אזולאי ואטילה שומפלבי "בשל האיום הרקטי: חברות תעופה זרות מבטלות הטיסות לישראל" ynet 23.07.2014. ראו גם: זוהר בלומנקרץ, ישראל פושר, יניב קובוביץ, נדן פלדמן ורינה רוזנברג "בעקבות המצב הביטחוני: חברות זרות מפסיקות טיסותיהן לישראל וממנה" TheMarker, 22.07.2014.

¹²⁵ אמיר אורן "הרקטה ביהוד שהביאה לאיסור הטיסה: החלטה שגויה של חיל האוויר שלא ליירט" הארץ 26.07.2014.

¹²⁶ אטילה שומפלבי "שרי החוץ של האיחוד האירופי: 'קוראים לכל ארגוני הטרור ברצועה להתפרק מנשקם'" ynet 22.07.2014.

¹²⁷ אלי מרציאנו "מנכ"ל סלקום במכתב לעובדים: יש לשקול את ההתבטאות ברשתות החברתיות" חדשות 0404 22.07.2014.

¹²⁸ אור קשתי "כשזה מגיע לחופש הביטוי, האקדמיה לא מנותקת מהעם" הארץ, 28.07.2014.

¹²⁹ אור קשתי "המל"ג לסטודנטים: 'נהגו באיפוק' בהתבטאויות פוליטיות" הארץ, 31.07.2014.

¹³⁰ מכתב מפרופ' רבקה כרמי, נשיאת אוניברסיטת בן גוריון בנגב לכל חברי הסגל והסטודנטים באוניברסיטה (27.07.2014).

¹³¹ עידו קין וגיוני זילבר "אונ' בן גוריון: עוקבים אחרי חברי סגל וסטודנטים ברשת" הארץ 27.07.2014.

האוניברסיטאות (ור"ה).¹³² בנוסף התנהל באותם ימים דיון בתקשורת, סביב דוא"ל אשר שלח פרופ' חנוך שינמן, מרצה למשפטים באוני' בר אילן לסטודנטים, ובו הביע הזדהות עם סבל אזרחים באשר הוא, כאשר כתב שהוא מקווה שהודעתו "מוצאת אתכם במקום בטוח, ושאתם, משפחותיכם, והקרובים לכם אינם בין מאוד האנשים שנהרגו, האלפים שנפצעו, או עשרות האלפים שבתיהם נהרסו או שנאלצו לעזוב את בתיהם במהלך או כתוצאה ישירה מהעיוות האלים ברצועת עזה וסביבתה". חלק מהסטודנטים התלוננו בפני דיקן הפקולטה, פרופ' שחר ליפשיץ כי דבריו של שינמן כפי שהתפרסמו פגעו ברגשותיהם. בעקבות תלונה זו שלח הדיקן מכתב, שעורר אף הוא תגובה ציבורית,¹³³ במכתב נאמר "זועזעתי להיוודע על הדואר האלקטרוני שנשלח אליכם על ידי פרופסור שינמן[...] "זהו מכתב פוגעני, והחל מן הבוקר אנחנו מוצפים – ובצדק – בפניות של סטודנטים ובני משפחים שרבים מהם משתתפים בימים אלה ממש בקרבות בדרום". הדיקן הוסיף במכתבו כי תוכן וסגנון המכתב "מנוגדים לערכי האוניברסיטה והפקולטה למשפטים".¹³⁴ מאוחר יותר, לאור תגובתם של חברי סגל אחרים, חזר בו ליפשיץ מהכוונה שהביע במכתבו לטפל בנושא בחומרה ולנקוט בצעדים כנגד פרופ' שינמן.¹³⁵

- ב- 23.07.2014 צה"ל תקף מספר מטרות בביה"ח 'אל וופא' בשג'אעיה, זאת לאחר שבמשך מספר ימים נורתה אש מביה"ח לעברם של כוחות צה"ל הנמצאים בשטח. בצה"ל טענו כי ביה"ח שימש להפעלתם של חדרי מלחמה ופיקוד של חמאס והג'יהאד האסלאמי.¹³⁶
- ב- 23.07.2014 הודיעה המועצה לזכויות האדם של האו"ם על הקמתה של ועדת חקירה בינלאומית לבחינת פעילותו של צה"ל במבצע 'צוק איתן' ופשעי המלחמה שביצע לכאורה במהלכו. בלשכת ראש ממשלת ישראל דחו בתוקף את ההחלטה, שהייתה אישור של קריאה פלסטינית להקים ועדת חקירה (29 מחברי המועצה הצביעו בעד, ארה"ב הצביעה נגד ו-17 נמנעו בהצבעה).¹³⁷ מאוחר יותר, מונה המשפטן הקנדי, פרופ' ווליאם שאבאס, ע"י מועצת האו"ם לזכויות אדם לעמוד בראשה של ועדת חקירה זו, לבחינתן של הפרות הדין הבינלאומי שבוצעו במהלך המבצע.¹³⁸
- ב-24.07.2014 פורסם כי אוניברסיטת בר-אילן אישרה לשלושים סטודנטים להחליף קורס, בשל טענתם, כי המרצה "הוא שמאלני קיצוני והם אינם מעוניינים ללמוד אצלו". על פי הפרסום, אחד הסטודנטים נכנס לדף הפייסבוק של המרצה, שם גילה כי המרצה פירסם שורה ארוכה של סטטוסים נגד המבצע.¹³⁹

¹³² אור קשתי "ארגוני הסגל האקדמי נגד מעקב אחרי התבטאויות סטודנטים ומרצים ברשת" הארץ 29.07.2014.
¹³³ אור קשתי "אוניברסיטת בר אילן נגד מרצה למשפטים שהביע דאגה לנפגעים בשני הצדדים" הארץ 30.07.2014.
 וכן: חן מענית "דיקן בבר-אילן תקף מרצה שהזדהה עם כאב הפלסטינים - וחזר בו" גלובס 31.07.2014.
¹³⁴ אור קשתי "פרופסור חנוך שינמן מאוניברסיטת בר אילן: על איזה אובדן חיים וסבל מותר להצטער" על המשמר – הבלוג של אור קשתי 29.09.2014.
¹³⁵ חן מענית, לעיל ה"ש 133.
¹³⁶ רוני דניאל, ניר דבורי ואוהד חמו "צה"ל תקף מפקדת חמאס בתוך בית חולים בעזה" mako 23.07.2014.
¹³⁷ Nrg חדשות "זו פארוזיה: האו"ם יחקור את 'צוק איתן'" nrg 23.07.2014; ברק רביד, גיקי חורי "האו"ם מקים ועדת שתבדוק אם ישראל ביצעה פשעי מלחמה במבצע בעזה" הארץ 23.07.2014.
¹³⁸ מערכת וואלה! חדשות "גולדסטון 2: 'ישראל ביצעה בעבר פשעים נגד האנושות'" walla 13.08.2014.
 REUTERS "U.N staffs Panel to Investigate War Crimes in Gaza" newsweek 08.11.2014.
¹³⁹ ירדן סקופ, חיים לוינסון "בר-אילן אישרה 30 סטודנטים להחליף קורס של 'מרצה שמאלני'" הארץ 24.07.2014.

- ב- 24.07.2014 (לאחר שנהרג עובד זר כתוצאה מנפילתה של מרגמה ליד החממות בהן עבד) הודיע משרד האוצר כי "החליט להעביר 3.5 מיליון שקלים לטובת הצבת מיגוניות בשטחים החקלאיים בדרום"¹⁴⁰, וזאת למרות שב- 17.07.2014 פורסם כי משרד הביטחון מסרב לספק מיגון לחקלאים ביישובי הדרום.¹⁴¹
 - ב- 24.07.2014 התכנסה הממשלה לישיבה מיוחדת בכנסת.¹⁴² במסגרת הישיבה, התעתדה הממשלה לאשר "שורת צעדים לחיזוק העורף במסגרת מבצע 'צוק איתן'".¹⁴³ בסוף הדיון, אישרה הממשלה את החלטה מס' 1897¹⁴⁴ הכוללת תכנית לחבילת הצעות אותן גיבשו רה"מ ושר האוצר, בשיתוף עם שר הביטחון ומנכ"ל משרד ראש הממשלה. בין השאר אושרו צעדים כגון הקדמת תשלומי ביטוח לאומי למשרתי מילואים ולמעסיקים, סיוע לרשויות המקומיות, הצטיידות במיגוניות נוספות, תגבור שירותי רווחה ובריאות, חיזוק ענף התיירות ומעטפת כלכלית תומכת לתושבים ולעסקים. התוכנית שהובאה לאישור הממשלה נוספה על תוכנית לחיזוק החוסן האזרחי בשדרות וביישובי עוטף עזה שאושרה בממשלה עם תחילת המבצע.¹⁴⁵ יישום ההחלטה לא נבחן במסגרת מסמך זה.
 - ב- 24.07.2014 הפגיו צה"ל בית ספר של סוכנות האו"ם לפליטים אונר"א בבית חנוך, שבצפון רצועת עזה. על פי הדיווח, 15 בני אדם נהרגו בהפגזה, חלקם ילדים.¹⁴⁶ ב- 25.07.2014 פורסם כי אונר"א קוראת לחקור את אירוע ההפגזה של ביה"ס. מצה"ל נמסר כי העניין בבדיקה ושייכתן שמדובר ברקטה של חמאס או ירי שגוי של מרגמה של צה"ל שנפלה בטעות במתחם חצר ביה"ס. כמו כן, הדגיש צה"ל כי האזרחים לא התפנו מן האזור, על אף הזהרות חוזרות מצד גורמים בינלאומיים לעשות כן.^{147, 148}
 - ב- 26.07.2014 פורסם כי פייסבוק הסכימה למחוק מספר עמודים שהעלה החמאס, עמודים של ארגון להב"ה ועוד. למשל, פייסבוק הסכימה להסיר "עמודי פרופיל פיקטיביים שהקימו אנשי חמאס לחייל הנעדר אורון שאול", אך עם זאת פייסבוק לא נענתה לכל הפניות ולמרות שעמודי הפרופיל היו זהים בתוכנם, סרבה להסיר חלק מהעמודים שפניות הגולשים דרשו את הסרתם. פייסבוק אף הסירה את דף הקבוצה של להב"ה, "ארגון שפועל למניעת קשרים רומנטיים בין יהודיות לערבים [...] לאחר שאלפי ישראלים התלוננו שהתכנים בו גזעניים ואלימים". במהלך חודש יולי "הוסר גם דף הקורא ל"שליחת האזרחות לשמאלנים" ודפי הקבוצות "כנופיית אל-יהוד" ו"עונש מוות למחבלים". על פי הפרסום הנ"ל, "ניסיונות לקבל
-
- ¹⁴⁰ יניב קובוביץ, שירלי סיידלר, יהונתן ליס "עובד זר מתאילנד נהרג מפצמ"ר ליד החממות במועצת חוף אשקלון" **הארץ** 24.07.2014.
- ¹⁴¹ שבתי בנדט "משרד ביטחון מפקיר את החקלאים בדרום לגורלם" **walla** 17.07.2014.
- ¹⁴² מורן אזולאי "נתניהו בישיבת ממשלה במקלט: פועלים בכל העוצמה בעזה. כוחנו באחדותנו" **Ynet** 24.07.2014.
- ¹⁴³ מוטי בסוק "הממשלה דנה בהקדמת תגמולי המילואים למי שגויסו בצו 8" **דהמרקר** 24.07.2014.
- ¹⁴⁴ החלטת ממשלה מספר 1897 מיום 24.07.2014: "צעדים לחיזוק העורף כתוצאה מהצרכים הנובעים ממבצע 'צוק איתן'".
- ¹⁴⁵ שירות גלובס "כך מתכננים נתניהו ולפיד לחזק את העורף ב'צוק איתן'" **גלובס** 24.07.2014.
- ¹⁴⁶ רשת ב "הפלסטינים: 15 הרוגים בהפגזה של צה"ל בבי"ס של אונר"א" **iba** 27.07.2014.
- ¹⁴⁷ רשת ב "האו"ם: לחקור את הירי אל ביה"ס של אונר"א בבית חנוך" **iba** 25.07.2014.
- ¹⁴⁸ ב-27.07.2014 פרסם צה"ל את תוצאת התחקיר אודות הירי בבית הספר של אונר"א, לפיו בית הספר "נפגע מפגז תועה של כוחות צה"ל אולם על פי הצילומים המצויים בידי צה"ל, החצר הייתה אותה עת ריקה מאדם ועל כן לא סביר שמישהו נהרג כתוצאה מכך. עוד עלה בתחקיר כי צה"ל ירה לכיוון בית הספר בשל ירי טילים נגד טנקים, שביצעו פעילי חמאס מהמבנה או בסמוך לו". ראו: ראו מרכז המידע למודיעין ולטרור על שם אלוף מאיר עמית, "מבצע צוק איתן – עדכון מספר 14 (28 ביולי 1200)", להלן ה"ש 153, בס' 20.

הבהרות מאנשי פייסבוק על האופן שבו מתקבלות החלטות בדבר תוכן פוגעני נענו בשלילה [...] הנהלת הרשת החברתית הסתפקה בתגובה הבאה: "... כדי לאכוף סטנדרטים אובייקטיביים שחשובים לפייסבוק אנו נסיר תוכן מדווח אם הוא מפר את כללי השימוש, למשל כאשר התוכן נהפך לאיום ישיר וממשי. יחד עם זאת, איננו מסירים תוכן רק משום שהוא פוגעני".¹⁴⁹

- ב- 26.07.2014, לאחר שיום קודם לכן נדחתה ע"י שרי הקבינט המדיני-ביטחוני היוזמה להפסקת אש של מזכיר המדינה האמריקאי ג'ון קרי¹⁵⁰ ובעקבות בקשתו של האו"ם, הנחה הדרג המדיני את צה"ל, להכריז על חלון זמנים הומניטארי ל-12 שעות (בין 08:00 – 20:00). חמאס נתן הסכמתו. מתאם פעולות הממשלה בשטחים הדגיש כי "הפלסטינים שפנו מבתיים לא יוכלו לחזור אליהם במהלך הפסקת האש, וכי צה"ל ימשיך לפעול לאיתור המנהרות וחיסולן".¹⁵¹ בנוסף, מיד עם חלוף תקופת הזמן של הפסקת האש עליה הוסכם, נורו רקטות ופצצות מרגמה מהרצועה אל ישראל. אף על פי כן, ישראל, לאחר דיון בקבינט, הודיעה כי היא מוכנה להאריך את הפסקת האש למשך 4 שעות נוספות. חמאס סרב והמשיך בירי.¹⁵²
- בבוקר ה- 27.07.2014 אישר הקבינט המדיני הפסקת אש הומניטרית למשך 24 שעות נוספות, אולם ירי הרקטות נמשך אל עבר ישראל. בסביבות 13:20 הודיע חמאס על הפוגה הומניטרית שתחל מ-14:00. בכיר בצה"ל אמר כי קיבל הנחיה לנצור את האש. מנגד, גורם מדיני רשמי אמר כי ישראל לא קיבלה את הפסקת האש. עד השעה 14:00 פעל צה"ל באינטנסיביות ברצועת עזה, ומקורות פלסטיניים אישרו כי משעה זו לא היו תקיפות ברצועה. בעקבות בקשת האו"ם, התנהלו שוב בשעות הצהריים מגעים לקיים הרגעה הומניטרית, אך החמאס המשיך בירי ולכן סירבה ישראל לקבל את ההצעה להפסקת אש. בסביבות 18:00 דיווחו הפלסטינים כי רכב של הרשות המוניציפאלית של בני סוהילא הותקף - פלסטיני אחד נהרג וכמה נפצעו. במקביל, שלוש רקטות התפוצצו במועצת אשכול.¹⁵³
- ב- 27.07.2014 התקיימה הפגנה נגד המשך הלחימה בעזה מצד גורמי שמאל. ההפגנה אורגנה ע"י מפלגת חד"ש, ארגון 'לוחמים לשלום' ופורום הורים שכולים ישראל-פלסטיני, בהסכמתן של עיריית תל אביב ומשטרת מחוז תל אביב.¹⁵⁴
- ב- 28.07.2014 הצטרפה מועצת הביטחון של האו"ם לקריאותיה של ארה"ב¹⁵⁵ וקראה פה אחד לפעול להפסקת אש הומניטרית ברצועת עזה באופן מיידי, זאת כדי לאפשר להעניק סיוע

¹⁴⁹ ענת גורג'י "שימותו כולם! זאת הסתה? בפייסבוק לא בטוחים". דהמרקר 26.07.2014.

¹⁵⁰ יובל בגנו "יוזמת קרי: הפסקת אש הומניטרית של שבוע, החל מיום ראשון", מעריב 25.07.2014.

¹⁵¹ גלי צה"ל "הקבינט דחה את הצעת קרי להפסקת אש" **glz** 25.07.2014; מורן אזולאי, נועם (דבול) דביר ואטילה שומפלבי "דיוני הקבינט הופסקו ללא הכרעה" **ynet** 25.07.2014; מורן אזולאי, רועי קייס ואליאור לוי "ישראל תנצור אש ב-8:00 בבוקר ל-12 שעות" **ynet** 26.07.2014.

¹⁵² מרכז המידע למודיעין ולטרור על שם אלוף מאיר עמית "מבצע 'צוק איתן' – עדכון מספר 13 (27 ביולי 1200)", סי' 5 27.07.2014.

¹⁵³ מרכז המידע למודיעין ולטרור על שם אלוף מאיר עמית "מבצע 'צוק איתן' – עדכון מספר 14 (28 ביולי 1200)", סי' 4 28.07.2014; אילנה קוריאלי, מתן צורי, אליאור לוי, אטילה שומפלבי ורועי קייס "אין הפסקת אש: פגיעה ישירה בבית בשער הנגב, יירוטים מעל קריית גת ובאר שבע" **ynet** 27.07.2014.

¹⁵⁴ חיים שטנגר "הפן הבלתי מוסרי של השמאל הקיצוני" **news1** 27.07.2014.

¹⁵⁵ ברק רביד "אובמה מגביר את הלחץ על נתניהו: יש צורך מיידי בהפסקת אש הומניטרית" **הארץ** 27.07.2014.

דחוף לאזרחים הפגועים.¹⁵⁶

- ב- 28.07.2014 טענו החמאס והג'יהאד האסלמי כי צה"ל אחראי למותם של לפחות 10 פלסטינים בתקיפה של פארק במחנה הפליטים א-שאטי. נטען גם ע"י גורמים פלסטיניים כי חיל האוויר הישראלי תקף את בית החולים שיפא בעזה. תגובתו של צה"ל הייתה כי מבדיקה ראשונית עולה שלא צה"ל אחראי להתקפות. נראה כי מדובר בירי חמאס על ביה"ח וכי עקב שיגורים כושלים מצד ארגוני הטרור נפגעו מחנה הפליטים ובית החולים.¹⁵⁷
- ב- 29.07.2014 פגע, על פי דיווח פלסטיני, צה"ל במכל דלק ליד תחנת החשמל ברצועה. סגן יו"ר רשות האנרגיה בעזה הודיע כי הפעולה תוביל להשבתת התחנה למשך שנה. התחנה מספקת כשני שלישי מהאנרגיה הדרושה לרצועה.¹⁵⁸
- ב- 29.07.2014 דווח כי בהתקפות חיל האוויר הושטח בנין בן ארבע קומות ששימש גם למגורים של פעילי חמאס בעזה, ונהרסו משרדים המשמשים את התנועה ותחנת רדיו וטלוויזיה.¹⁵⁹ (בהקשר זה, ראו בהמשך דיווחים דומים בין 26-22 באוגוסט).
- ב- 30.07.2014 הודיע נשיא בוליביה כי בוליביה מבטלת את ההסכם שפוטר אזרחים ישראלים מלהציג אשרת כניסה בהגיעם לבוליביה והכריז על ישראל כמדינת טרור. עוד קודם לכן החזירו המדינות ברזיל,¹⁶⁰ צ'ילה, אקוודור ופרו את שגריריהן בישראל להתייעצות.¹⁶¹
- ב- 01.08.2014 בשעה 8:00 נכנסה לתוקף הפסקת אש ל-72 שעות, על פי הצעתם של ארה"ב והאוי"ם. מהאוי"ם ומחלקת המדינה בווישנגטון נמסר כי כוחות צה"ליים יישארו במהלך הפסקת האש בשטח.¹⁶² בסיום הדיון בקבינט שקדם להכרזה על הפסקת האש, הסמיכו שרי הקבינט את ראש ממשלת ישראל נתניהו ואת שר הביטחון הישראלי יעלון לקבל את ההחלטה בעניין הרגיעה ההומניטארית אם יתקבלו התנאים הישראליים.¹⁶³
- הפסקת האש של ה-1.08.2014 הופרה זמן קצר לאחר שנכנסה לתוקף. חוליית חמאס פתחה באש לעבר כח של חיילי "גבעתי" אשר פעל לאיתור פיר של מנהרה. החוליה הרגה שני לוחמי צה"ל וחטפה את סגן הדר גולדין.¹⁶⁴ בעקבות זאת, קרא האוי"ם לפלסטינים לכבד את התחייבותם להפסקת האש.¹⁶⁵

¹⁵⁶ אריאל כהנא "מועצת הביטחון מצטרפת לארה"ב: הפסקת אש מידית" **nrg** 28.07.2014; יצחק בן-חורין, אטילה שומפלבי, רועי קייס ומתן צורי "האוי"ם מצטרף לאובמה: הפסקת אש עכשיו, בלי תנאים" **ynet** 28.07.2014.
¹⁵⁷ רועי קייס והסוכנויות "הפלסטינים: ישראל הפגיזה פארק, 10 נהרגו" **ynet** 28.07.2014. ראו גם ה"ש 33 לעיל.
¹⁵⁸ מתן צורי, יואב זיתון, רועי קייס ואליאור לוי "אש ליד תחנת הכוח היחידה בעיר עזה: הפסקות חשמל ברצועה" **Ynet** 29.07.2014.
¹⁵⁹

Ben Hubbard and Jodi Rudoren "Israel destroys home of a top political leader of Hamas" New York Times Syndicate, July 29, 2014

¹⁶⁰ ראו איתי בלומנטל "ברזיל החזירה את השגריר, ישראל: אתם לא-רלוונטים" **ynet** 24.07.2014.

¹⁶¹ **Ynet** "נשיא בוליביה: ישראל היא מדינת טרור" 30.07.2014.

¹⁶² אליאור לוי, רועי קייס, יואב זיתון, יצחק בן-חורין ואטילה שומפלבי "הפסקת אש ל-72 שעות בין ישראל חמאס, חמישה חיילים נהרגו אמש" **ynet** 01.08.2014.

¹⁶³ ברק רביד "בין קרי לסרי: מאחורי הקלעים של הפסקת האש הקצרצרה" **הארץ** 01.08.2014.

¹⁶⁴ מרכז המידע למודיעין ולטרור על שם אלוף מאיר עמית "מבצע 'צוק איתן' – עדכון מספר 18 (3 באוגוסט 2014)", ס' 2 03.08.2014; יואב זיתון, רועי קייס ואליאור לוי "חשש: חמאס ניצל הפסקת האש וחטף קציני. שני לוחמים נהרגו. צה"ל: הפסקת האש קרסה" **ynet** 01.08.2014.

¹⁶⁵ רועי קייס, אליאור לוי ואטילה שומפלבי "האוי"ם: חמאס הפר את הפסקת האש" **ynet** 01.08.2014.

- עם היוודע דבר חטיפתו של סגן גולדין, הפעיל צה"ל את "נוהל חניבעל" אשר נועד לאפשר בידוד גזרה ונטרול החטיפה. במסגרת תגובת צה"ל הופעלה אש מאסיבית וקודמו כוחות שריון ורגלים. כתוצאה מאש זו עשרות פלסטינים נהרגו: לפי דיווחים פלסטיניים למעלה מ-130 בני אדם. "עוד דווחו הפלסטינים כי לאחר החטיפה, צה"ל תקף כל כלי רכב שהגיע לבית החולים ברפיח, וגם מספר אמבולנסים".¹⁶⁶
- ההחלטות על הפעולה שזכתה מאוחר יותר לכינוי 'יום שישי השחור' של רפיח' נתקבלו בשטח, במפקדת חטיבת גבעתי שפעלה בקרבת רפיח, אך קיבלו בזמן אמת אישור מאוגדת עזה ומפיקוד הדרום. "לצד היחידות המיוחדות והסריקות של כוחות גבעתי, נכנס טור של גדוד שריון לעומק של קילומטר בשטח הבנוי ברפיח, בתנועה מהירה. נסרקו המסגד הצמוד למנהרה ומוצב סמוך של חמאס והופעלה אש כדי למנוע את הוצאת הקצין השבוי מן השטח".¹⁶⁷ ביחס לאירועי רפיח נערך מאוחר יותר תחקיר צה"לי¹⁶⁸ ומספר חודשים לאחר מכן הועלתה האפשרות לפתיחתה של חקירה פלילית כנגד חטיבת גבעתי.¹⁶⁹ עד מועד כתיבת סקירה זו טרם פורסם האם התקבלה החלטה לפתוח בחקירה פלילית.¹⁷⁰
- ב-03.08.2014 פורסם כי סגן גולדין הוכרז כחלל ונקבע מותו, כאשר מגורם צבאי נמסר כי קביעתו של הרב הצבאי הראשי לעניין מותו של סגן גולדין מתבססת על ממצאים מהשטח, בדגש על ממצאים אשר אותרו במנהרה שדרכה הוברחה גופתו.¹⁷¹
- עקב ההפרה של הפסקת האש, החליטה ישראל כי לא תשגר משלחת לקהיר כדי לנהל מו"מ על הפסקת הלחימה.¹⁷²
- ב-03.08.2014 חתמה המדינה על הסכם קיבוצי עם הסתדרות העובדים הכללית החדשה, שתוקפו מה-08.07.2014 ועד לביטול ההכרזה על מצב מיוחד בעורף או עד ל-31.08.2014, לפי המוקדם מביניהם. ההסכם מסדיר את התשלומים לעובדים שנעדרו מעבודתם עקב המבצע.¹⁷³ להסכם הוצא צו הרחבה.¹⁷⁴
- ב-03.08.2014 פורסם בעיתונות כי אלפי תושבי עוטף עזה התפנו מבתיהם, אך הממשלה נמנעה מלהפעיל במבצע את תכנית 'מלון אורחים' העוסקת בפינוי המוני של אוכלוסייה במקרי חירום. התושבים נקלטו בחלקם בקיבוצים ובמושבים מארחים, וחלקם התפנו לבתי

¹⁶⁶ גילי כהן "עשרות חפים מפשע נפגעו בהפעלת "נוהל חניבעל" באזור רפיח" **הארץ** 03.08.2014.

¹⁶⁷ עמוס הראל, גילי כהן "מה קרה ב"יום שישי השחור" של רפיח" **הארץ** 07.08.2014.

¹⁶⁸ עמיר רפפורט "צה"ל: בנוהל "חניבעל" ברפיח נהרגו 41 פליטים" **nrg** 22.09.2014.

¹⁶⁹ גילי כהן, עמוס הראל "יעלון על אירועי יום שישי השחור ברפיח: אין מקום לחקירה פלילית" **הארץ** 08.01.2015; יואב זיתון "תפסיקו עם הירי, יש לי הרוגים" **ynet** חושף את רשת הקשר הצה"לית אחרי חטיפת גולדין ברפיח" **ynet** 30.12.2014; יואב זיתון "היועמ"ש: נוהל חניבעל אוסר להרוג חייל חטוף" **ynet** 12.01.2015; יואב זיתון "הפצ"ר על חקירת צוק איתן: אנחנו לא מנותקים" **ynet** 16.01.2014.

¹⁷⁰ רן אדליסט "תנו לפצ"ר לנסח: על חקירת יום שישי השחור ברפיח" מעריב, 19.01.2015.

¹⁷¹ כתבי "הארץ" "טרם פורסם מועד הלוויתו של גולדין; צה"ל תקף 13 יעדים ברצועה" **הארץ** 03.08.2014.

¹⁷² מרכז המידע למודיעין ולטרור על שם אלוף מאיר עמית "מבצע 'צוק איתן' – עדכון מספר 18 (3 באוגוסט 2014)", לעיל ה"ש 164, בס' 3.

¹⁷³ הסכם קיבוצי כללי מס' 7037/2014 בין ממשלת ישראל ואח' והסתדרות העובדים הכללית החדשה (03.08.2014); חוזר משרד האוצר הע-כללי הסכם 2014-1-21 "הסכם קיבוצי מיום 3.8.2014 בדבר תשלום לעובדים באזור הקובע במהלך מבצע צוק איתן" (11.08.2014). נראה כי הסכם קיבוצי נחתם עוד קודם לכן ב-23.07.2014, המסדיר את חובת תשלום השכר לעובדים שנעדרו בשל המצב הביטחוני. ראו עו"ד הלית כהן-רוזניצקי, **מגזין תקדין**, 14.08.2014.

¹⁷⁴ **צו הרחבה להסכם קיבוצי כללי בדבר פיצוי לעובדים מבצע 'צוק איתן'**, י"פ תשע"ה 670.

האחרה וקרובי משפחה, על חשבונם.¹⁷⁵

- ב- 04.08.2014 הוגשה עתירה לבג"ץ, ע"י ח"כ נחמן שי והחזית להגנת הציבור, כנגד ראש הממשלה וממשלת ישראל, בה דרשו העותרים להכריז על מבצע 'צוק איתן' כמלחמה.¹⁷⁶ ב- 12.08.2014 הגישה פרקליטות המדינה את תגובתה לעתירה, בה היא מבקשת לדחות את העתירה. בתגובה נאמר בין השאר כי אין קשר בין ההכרזה על מלחמה לבין מתן פיצוי או סיוע כלכלי לתושבים שנפגעו ממנה, וכי הכרזה על פתיחה במלחמה הינה עניין שבמדיניות חוץ וביטחון, אשר נושא השלכות גם במישור היחסים הבינלאומיים והדיפלומטיים.¹⁷⁷
- ב- 04.08.2014 הכריזה ישראל על הפוגה הומניטארית חד צדדית למשך 7 שעות החל מן השעה 10:00. הפסקת האש תכלול את כל הרצועה, למעט אזור מזרח רפיח, שם עדיין מתקיימת פעילות צה"לית. ירי רקטות לעבר ישראל המשיך.¹⁷⁸
- ב- 04.08.2014 התחילו להישמע קריאות לסיוע ממשלתי מצד העמותות העוסקות במתן מענה לאזרחי המדינה הזקוקים לעזרה (נפשית, כלכלית, דיור, עבודה) עקב המבצע.¹⁷⁹ ב- 05.08.2014 פנה אריה רוגל, מנכ"ל ארגון מנהיגות אזרחית, לשר האוצר בשנית, לאחר שפנייתו מה- 15.07.2014 לא זכתה למענה מהותי, וביקש שיוקם מגנון סיוע. לפי העיתונות, יומיים לאחר מכן העביר רוגל לרשות החירום הלאומית (רח"ל) מקבץ חלקי של הוצאותיה של העמותה במהלך המלחמה.¹⁸⁰
- מספר שבועות לאחר תום המבצע, נשמעו גם קריאות הדורשות מהממשלה לפצות את העמותות ולעזור להן להשתקם ממבצע 'צוק איתן'.¹⁸¹
- ב- 05.08.2014 הוגש כתב אישום, באישור היועמ"ש לממשלה, נגד תושב ערד, שפתח דף בפייסבוק בשם "כנופיית אל יהוד" אליו העלה תכנים המסיתים לגזענות ואלימות כלפי ערבים, כגון קריאות להתאגד ולבצע פעולות אלימות ונקמה נגד ערבים, בהן "איטבח אל ערב", "מוות לערבים", "רק טרור יהודי יהרוג טרור ערבי", "רוצים נקמה!!! דם יהודי הוא לא הפקר !!!", "מוות לערבים", "מוות לכל מחבל או שמאלני" ו"כהנא צדק".¹⁸²
- ב- 05.08.2014 נכנסה לתוקף הפסקת אש למשך 72 שעות בין ישראל לחמאס, בהסכמת שני הצדדים, ביוזמת מצרים. כמו כן, דווח כי מישראל תצא משלחת לקהיר כדי לשוחח על

¹⁷⁵ טלי חרותי סובר "תושבי עוטף עזה עזבו בגלל המנהרות – והמדינה לא הפעילה את תוכנית הפינוי" **דהמרקר** 03.08.2014; ראו גם עמיר רפפורט "חשיפה: כך תכננה המדינה לפנות את תושבי עוטף עזה" **arg** 10.10.2014.

¹⁷⁶ יסמין גואטה "עתירה לבג"ץ: להכריז על צוק איתן כמלחמה" **דהמרקר** 04.08.2014.

¹⁷⁷ רויטל חובל "המדינה נגד הכרזה על 'צוק איתן' כמלחמה: יש לכך השלכות דיפלומטיות" **הארץ** 12.08.2014.

¹⁷⁸ מרכז המידע למודיעין ולטרור על שם אלוף מאיר עמית "מבצע 'צוק איתן' – עדכון מספר 19 (4 באוגוסט 2014)", בס' 4 04.08.2014; כתיב "הארץ" "הבוקר: יירוט מעל אשדוד: צה"ל הכריז על הפוגה ברצועה מ-10:00" **הארץ** 04.08.2014.

¹⁷⁹ חיים ביאור, הילב ויסברג "ראשי עמותות: 'צוק איתן' מטיל עלינו נטל כלכלי עצום – על המדינה לעזור" **דהמרקר** 04.08.2014; ראו גם **ynet** "העמותות מהדרום קוראות לעזרה" **ynet** 04.08.2014.

¹⁸⁰ טלי חרותי-סובר "צוק איתן: רושש העמותות: רשות החירום הלאומית ממליצה להן לגייס תרומות" **דהמרקר** 20.08.2014.

¹⁸¹ אריה רוגל "לסייע לעמותות להשתקם מצוק איתן" **דהמרקר** 14.09.2014.

¹⁸² אורי ישראל פז "מקום עמוד הפייסבוק 'כנופיית אל יהוד' מואשם בהסתה לאלימות ולגזענות" **תקדין** 05.08.2014.

הפסקת אש ארוכת טווח ויציבה.¹⁸³

- ב- 05.08.2014 פורסם (על פי דיווח בעיתון ספרדי ב-04.08.2014), כי ממשלת ספרד החליטה להקפיא את משלוחי הנשק אל ישראל לנוכח המצב ברצועת עזה. על פי הדיווח, ההחלטה התקבלה כמה ימים קודם לכן. בעיתונות פורסם כי בריטניה שוקלת צעדים דומים.¹⁸⁴ מאוחר יותר דווח גם על עיכוב משלוח טילים אמריקאים (ראו בהמשך, ב-14.08.2014).
- עם תום הפסקת האש שהושגה ב- 05.08.2014 – למעשה, כמה שעות לפני כן - חודש הירי אל עבר ישראל מהרצועה. בתגובה, צה"ל חידש את התקפותיו.¹⁸⁵
- ב-07.08.2014 נפגש ראש ממשלת ישראל נתניהו "עם נשיא הוועד הבינלאומי של הצלב האדום פיטר מאורר וביק ממנו לסייע בהשבת גופותיהם של סמ"ר אורון שאול ושל סגן הדר גולדין, שנהרגו במבצע "צוק איתן" [...] במהלך הפגישה הציג נתניהו למאורר עדויות של השימוש של חמאס בתושבי עזה כמגן אנושי. נתניהו ציין [...] כי חמאס השתמש במתקני האו"ם כאתרים לאחסון ולשיגורי רקטות [...] נתניהו הבהיר כי ישראל תסייע בהעברת ציוד הומניטרי לתושבי רצועת עזה".¹⁸⁶
- ב- 07.08.2014 פורסמו תקנות מס רכוש לפיצוי בגין נזק מלחמה ונזק עקיף שנגרם בעקבות מבצע 'צוק איתן'.¹⁸⁷ על פי התקנות, יוענק תשלום פיצויים ל"בעלי עסקים בדרום הארץ באזור שהוכרז "מצב מיוחד בעורף" [...] בהתאם למפה ולרשימה שפורסמה בתקנות [...] בשל נזק עקיף שנוצר בעקבות מבצע 'צוק איתן'".¹⁸⁸
- ב- 07.08.2014 הגישה התביעה הצבאית לבית המשפט הצבאי ביהודה, כתב אישום נגד ראש התשתית הצבאית של החמאס ביהודה ושומרון.¹⁸⁹
- ב- 10.08.2014 התקבלה החלטת ממשלה לעניין "עיבוי התוכנית לחיזוק החוסן האזרחי בשדרות וביישובי 'עוטף רצועת עזה' לשנים 2014-2016".¹⁹⁰ בהחלטה נקבע "להנחות את המשרד לפיתוח הנגב והגליל ומשרד הבינוי והשיכון לגבש תכנית לשנים 2014-2016 לתקצוב וביצוע עבודות לשיפוץ ולהקמת מגרשי ספורט, אולמות תרבות, שצ"פים, פארקים, מוסדות ציבור ומעונות יום ממגוונים" ביישובי עוטף עזה שבתחומי המועצה האזורית אשכול, חוף אשקלון, שדות נגב ושער הנגב, ושדרות. בהחלטה נאמר כי היא מבוססת על הנימוקים והשיקולים שפורטו בהחלטת ממשלה 1846,¹⁹¹ ובהתאם להוראות חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010) בנושא אזורי עדיפות לאומית

¹⁸³ מרכז המידע למודיעין ולטרור על שם אלוף מאיר עמית, "מבצע צוק איתן – עדכון מספר 20 (5 באוגוסט 1200)", ס' 1, 05.08.2014; כתבי "הארץ", "הקבינט מתכנס לדון בהפסקת האש; השקט בדרום נשמר" הארץ 05.08.2014.

¹⁸⁴ אמיר תיבון "ספרד תקפיא משלוחי הנשק לישראל בגלל המבצע בעזה" walla 05.08.2014.

¹⁸⁵ "הארץ", "צוק איתן: יום אחרי יום, שעה אחרי שעה" הארץ 10.08.2014; מרכז המידע למודיעין ולטרור על שם אלוף מאיר עמית "מבצע 'צוק איתן' – עדכון מספר 22 (10 באוגוסט 1200)", ס' 1 ו-3, 10.08.2014.

¹⁸⁶ אטילה שומפלבי "נתניהו לצלב האדום: סייעו בהשבת גופות החיילים" ynet 07.08.14.

¹⁸⁷ תקנות מס רכוש וקרן פיצויים (תשלום פיצויים) (נזק מלחמה ונזק עקיף) (הוראת שעה), התשע"ד-2014, ק"ת 1592.

¹⁸⁸ פאהן קנה Grant Thornton Israel, מבזק מס 30/2014 – תשלום פיצויים לבעלי עסקים בגין נזק עקיף שנגרם בעקבות מבצע "צוק איתן" 2014" 14.08.2014.

¹⁸⁹ אתר הפרקליטות הצבאית, "הוגש כתב אישום נגד ראש תשתית החמאס ביהודה ושומרון" 11.08.2014.

¹⁹⁰ החלטה מספר 1965 של הממשלה ה-33 בנושא "עיבוי התוכנית לחיזוק החוסן האזרחי בשדרות וביישובי 'עוטף רצועת עזה' לשנים 2014-2016" (10.08.2014).

¹⁹¹ ראו לעיל ה"ש 55.

וכי היא מהווה "רכיב משלים נוסף בחיזוק החוסן האזרחי בשדרות והיישובי עוטף עזה במהלך השנים 2014-2016". ביצוע ההחלטה יתואם עם רח"ל.¹⁹²

• ב- 11.08.2014 פורסם כי חברים בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת מבקשים לקדם הצעת חוק לפיה הטיפול בענייני המשפט הבינלאומי יופקע מהיועמ"ש לממשלה וממשרד החוץ ויועבר למשרד ראש הממשלה.¹⁹³ על פי האמור בהצעת החוק אשר הונחה על שולחן הכנסת ב- 30.07.14, מטרתו "לרכז את תחום המשפט הבינלאומי והלוחמה המשפטית במטה לביטחון לאומי ולחזק את עצמאותו ואת אי-תלותו של תחום המשפט הבינלאומי". לצורך כך, מבקשת הצעת החוק להוסיף לתפקידי המטה לבטחון לאומי את התפקיד: "לרכז את תחום הייעוץ המשפטי בעניין הדין הבינלאומי, דיני המלחמה ונושאי החוץ והביטחון עבור הממשלה, ראש הממשלה והגופים הביטחוניים שראש הממשלה ממונה עליהם".¹⁹⁴ הצעת החוק זכתה לתגובות ביקורתיות. השרה לבני התנגדה בחריפות להצעה ואמרה "לאף אחד אין מונופול על תפיסת הביטחון של מדינת ישראל. אנו גם צריכים לפעול בהתאם לעקרונות וערכים שמנחים אותנו כחברה, ולפי הקודים שיאפשרו לחיילים גם לצאת לקרב, גם לחזור בשלום וגם להסתובב בעולם בלי שיעמידו אותם לדין. זה מה שאני עושה במשרד המשפטים ואמשיך לעשות. הקשקוש שהמשפטים לא נותנים לנו, ורק אם לא יפריעו לנו נוכל להכריע את הטרור, זו שטות מוחלטת". התנגדות נשמעה גם מכיוון ח"כ זהבה גלאון. לטענתה "זוהי פגיעה אנושה בשלטון החוק [...] תפקיד היועמ"ש לממשלה הוא לגרום לממשלת ישראל להתנהל על פי החוק. זו סמכות חשובה מאין כמותה. אך, ההצעה של אלקין ולוין מבקשת לקבוע שבתחום המשפט הבינלאומי, בדגש על דיני מלחמה, הממשלה היא מעל לחוק, ויוצרת מצב בו הממשלה תוכל להפר את החוק".¹⁹⁵

• ב- 11.08.2014 נכנסה לתוקף הפסקת אש נוספת בת 72 שעות. "משלחות ישראל, חמאס והרשות הפלסטינית הגיעו למצרים לדיון בהסדרה ארוכת טווח בתיווך מצרי, המתבססת על היוזמה המצרית. עם סיום סבב השיחות, הוכרז ב- 13 באוגוסט 2014 על הארכת הפסקת האש בחמש יממות נוספות במהלכן נמשכו המגעים בין הצדדים. ב- 18 באוגוסט 2014 מועד פקיעת ההארכה, פרסמה מצרים הודעה רשמית לפיה הסכימו הצדדים להאריך את הפסקת האש ל-24 שעות נוספות כדי לנסות להשלים את המשא ומתן. ב- 19 באוגוסט 2014 אחר הצהריים הופרה הפסקת האש בעקבות ירי שלוש רקטות מרצועת עזה לעבר באר שבע ונתיבות".¹⁹⁶

• ב- 13.08.2014, לאחר שמועצת זכויות האדם של האו"ם הודיעה על הרכבה של ועדת החקירה הבינלאומית שעתידה לחקור את פעולות צה"ל במהלך המבצע ברצועה,¹⁹⁷ הודיע מבקר המדינה, השופט (בדימוס) יוסף שפירא, כי יפתח בבדיקה של אופן קבלת ההחלטות בדרג הצבאי ובדרג המדיני במהלך המבצע, זאת לאור טענות שהועלו כי ישראל מפרה את הדין

¹⁹² החלטת ממשלה מספר 1965, לעיל ה"ש 190. יישום ההחלטה לא נבדק במסגרת מסמך זה.

¹⁹³ יהונתן ליש "הצעת חוק: להפקיע מהיועמ"ש את הטיפול בסוגיות של משפט בינלאומי" הארץ 11.08.2014.

¹⁹⁴ הצעת חוק המטה לביטחון לאומי (תיקון – המשפט הבינלאומי), התשע"ד 2014.

¹⁹⁵ אריק בנדר "יוזמה: להפקיע מהיועמ"ש את הטיפול בדין בינ"ל" מעריב 11.08.2014.

¹⁹⁶ מרכז המידע למודיעין ולטרור על שם אלוף מאיר עמית "חדשות הטרור והסכסוך הישראלי-פלסטיני (12-19 באוגוסט 2014)".

¹⁹⁷ אלה לוי-וינריב "המבקר: אבדוק אם היו הפרות של הדין הבינ"ל ב'צוק איתן'" גלובס 13.08.2014.

הבינלאומי. כמו כן, הודיע המבקר כי הוא יבדוק את מנגנוני החקירה והבדיקה של המשטרה ושל צה"ל.¹⁹⁸

- ב-13.08.2014 דחה בג"ץ את עתירתו של ארגון "בצלם", שבמסגרתה ביקש הארגון להורות לרשות השידור לשדר ברדיו תשדיר שבו יוקראו שמות ילדים מרצועת עזה שנהרגו במהלכו של המבצע. העתירה הוגשה לבג"ץ לאחר שמנכ"ל רשות השידור פסל את התשדיר ולאחר שהחלטתו של המנכ"ל אושרה, בהליך ערר, ע"י וועדה בראשותו של יו"ר רשות השידור.¹⁹⁹
- ב-14.08.2014 דווח כי "הבית הלבן מעכב משלוח של טילי הלפיר שיועד לחייל האוויר והורה לפנטגון שלא לאשר משלוחי אמצעי לחימה לישראל ללא אישורו – כך דיווח [...] העיתון 'וול סטריט ג'ורנל'. גורם ביטחוני שהתייחס לפרסום אישר כי משלוח הטילים עוכב לאחרונה, ככל הנראה בשל מתיחות מדינית.²⁰⁰
- ב-15.08.2014 התפרסמה ידיעה לפיה במהלך אוגוסט נעצרו 1500 מפגינים בהפגנות כנגד הלחימה בעזה, מרביתם ערבים. 350 כתבי אישום הוגשו, כולם כנגד ערבים.²⁰¹
- ב-19.08.2014 "החליט היועץ המשפטי של מועצת העיתונות, עו"ד אילן שדי, לדחות תלונות שהוגשו למועצה נגד עיתונאי 'הארץ' גדעון לוי. התלונות הוגשו לאחר שלוי פירסם מאמרי ביקורת חריפים על צה"ל והדרג המדיני בעת מבצע 'צוק איתן'.²⁰²
- ב-19.08.2014 ישראל תקפה בית בשכונת שייח רדואן בעזה מתוך מטרה לחסל את מוחמד דף. על פי בכיר חמאס, בתקיפה נהרגו אשתו ובנו של דף.²⁰³
- בין 19-26 באוגוסט תקף צה"ל מבנים ברצועה (ראו גם דיווח מ-29.07 לעיל) אשר לטענת צה"ל שימשו לצרכים מבצעיים של החמאס ובכיריו.²⁰⁴ כך לדוגמה פורסם כי ב-22.08.2014 תקף חיל האוויר הישראלי בניין מגורים בשכונת סברה ברצועת עזה; לפי דיווחים פלסטינים, נפגעו בתקיפה עשרות אזרחים.²⁰⁵ על פי דוח של אמנסטי אינטרנשיונל שפורסם ב-09.12.2014, בין 23-26 לאוגוסט, תקף צה"ל מבנים רבי קומות בעזה במסגרת מדיניות ישראלית של תקיפת מבנים המכילים מרכזים מבצעיים של חמאס או כאלה שמהם יצאו פעולות צבאיות. על פי הדו"ח, צה"ל הטיל פצצות על שלושה רבי-קומות ועל מרכז מסחרי "עונש קולקטיבי", "במטרה לפגוע בפרנסת התושבים" ולצורך "פגיעה בתשתית". הדו"ח

¹⁹⁸ מערכת וואלה: חדשות "מבקר המדינה יבדוק אם ישראל הפרה את הדין הבינלאומי בעזה" **walla** 13.08.2014; רויטל חובל "מבקר המדינה יבדוק אם ישראל הפרה בעזה את החוק הבינלאומי" **הארץ** 13.08.2014.

¹⁹⁹ בג"ץ 5228/14 בצלם - מרכז המידע הישראלי לזכויות האדם בשטחים נ"ר רשות השידור ואח"י. ראו גם: דוד אברהם "בג"ץ דחה עתירת בצלם; לא יוקראו שמות הילדים ההרוגים ב'צוק איתן'" **walla** 14.08.2014.

²⁰⁰ אמיר בוחבוט "בשל המתיחות המדינית: ארה"ב עיכבה משלוח נשק לישראל" **walla** 14.08.2014.

²⁰¹ יניב קובוביץ וניר חסון "1500 מפגינים נעצרו בתוך חודש. איך זה שכמעט כולם ערבים?" **הארץ** 15.08.2014.

²⁰² נתי טוקר "מועצת העיתונות דחתה תלונות נגד גדעון לוי: חופש הביטוי מגן על דעות חריגות" **הארץ** 19.08.2014.

"התלונות הוגשו כנגד שני מאמרים, תחת הכותרות 'הרעים לטיס' ו'מוות לערבים'. בראשון הטיח לוי ביקורת נוקבת בטייסי חיל האוויר הישראלי, על שהטילו פצצות בלב אוכלוסייה אזרחית. בשני האשים את ממשלות ישראל בהרג שיטתי של ערבים במשך עשרות שנים כדי לקנות שקט עבור תושבי המדינה." ראו: אריק בכר "מועצת העיתונות דחתה תלונות נגד גדעון לוי" **אתר מועצת העיתונות בישראל** 18.08.2014.

²⁰³ רועי קייס, אליאור לוי, יואב זיתון ואטילה שומפלבי "חמאס: ישראל ניסתה לחסל את מוחמד דף, והרגה את אשתו ובנו" **ynet** 20.08.2014.

²⁰⁴ ראו למשל כתבי וואלה: "הנה: 'האויב ישלם מחיר כבד על החיסולים'. צרפת ובריטניה מובילות מהלך שיוביל לסיום הלחימה. יורטו רקטות באזור מודיעין ובאזור באר שבע. מקורות פלסטינים מדווחים על הרוג" **walla**

22.08.2014; רועי קייס ואליאור לוי "תיעוד מעזה: הוצאות להורג בכיכר העיר" **ynet** 22.08.2014.

²⁰⁵ עופר וולפסון "12 הרוגים בתקיפת מבנה מדרום לרצועה" **news1** 22.08.2014.

מציין כי ב- 23.08.2014 הופצו בנין בן 4 קומות של המרכז המסחרי ברפיח וכן מגדל זאפר 4, שהיה בן 12 קומות באזור צפוף אוכלוסין בעזה. בנוסף, ב- 25.08.2014 הטילו כוחות צה"ל כמה פצצות על המתחם האיטלקי, והסבו נזק למגדל של 16 קומות, ששתי הקומות התחתונות בו שימשו מרכז מסחרי. בבניין היו משרדים של חמאס. מקרה נוסף המצויין בדו"ח אירע ב- 26.08.2014 כאשר כלי טיס של צה"ל שיגר כמה פצצות על בניין של 13 קומות (מגדל אל באשא) ובו כ- 30 דירות. על פי הדו"ח, במבנה שכנו בעיקר משרדים של גופי תקשורת, בתי עסק ומוסדות חינוך.²⁰⁶ בכל המקרים, על פי הדו"ח, נקט הצבא אמצעים להבטיח שהתושבים עזבו את הבניינים.

- ב- 22.08.2014 דווח כי אחרי חיסול שלושת הבכירים בחמאס (ראאד אל-עטאר, מפקד חטיבת רפיח, מוחמד אבו שמאלה, מפקד החטיבה הדרומית של חמאס, ומוחמד ברהום),²⁰⁷ שבוצע בפעילות משותפות של צה"ל ושב"כ, "לפחות 18 פלסטינים החשודים בשיתוף פעולה עם ישראל הוצאו [...] להורג ברצועת עזה על-ידי אנשי חמאס. [יום לפני כן] הוצאו להורג שלושה פלסטינים על-ידי אנשי חמאס".²⁰⁸
- ב- 26.08.2014 **קיבלה ממשלת ישראל את הצעת מצרים להפסקת אש ארוכת טווח ברצועת עזה.**²⁰⁹ "לפחות מחצית משרי הקבינט התנגדו להפסקת האש, אולם ראש הממשלה, בנימין נתניהו, החליט לתת את הסכמתו למתווה המצרי ללא דיון והצבעה בקבינט".²¹⁰ **מאז ועד מועד כתיבת מסמך זה, לא התחדש הירי.**
- ב- 01.09.2014 פורסם כי הכנסת החלה לחקור את פעולות הממשל והצבא במהלך מבצע 'צוק איתן'. יו"ר ועדת חוץ וביטחון, ח"כ זאב אלקין, "סיכם עם ראשי ועדות המשנה של הוועדה כי בדיקת כל ההיבטים השונים – צבאיים, מדיניים, אסטרטגיים והעורף – תתבצע בוועדות המשנה של הוועדה, כאשר כל ועדת משנה תבדוק את הנושאים שבהם היא עוסקת דרך קבע".²¹¹ יוזמה זו זכתה לביקורת מחברת הכנסת זהבה גלאון ממרץ, אשר טענה כי החקירה צריכה להתבצע לא על ידי פוליטיקאים, אלא על ידי גוף בלתי תלוי וא-פוליטי ולכן נדרשת הקמת ועדת חקירה ממלכתית שתחקור את אחריות הדרג הפוליטי במבצע.²¹² יוער כי בסה"כ קיימה ועדת החוץ והביטחון 12 דיונים בהקשר למבצע צוק איתן, בין 2.9-30.6.²¹³
- ב- 1.09.2014 פורסמה באתר הרשמי של 'עדאלה' ידיעה לפיה משטרת ישראל "נקטה בפעולות

²⁰⁶ אמנסטי אינטרנשיונל "שום דבר לא חסין" הרס מבנים מרכזיים ברצועת עזה בידי ישראל 09.12.2014. ראו גם: מערכת וואלה: חדשות "דוח: 'ישראל הפגיזה והרסה מגדלים בעזה ללא הצדקה'" חדשות וואלה 09.12.2014, וכן דו"ח אמנסטי אינטרנשיונל "Families under the rubble Israeli attacks on", November, 2014

²⁰⁷ אליאור לוי, רועי קייס ויואב זיתון "צה"ל חיסל שלושה בכירים בזרוע הצבאית של חמאס, בהם מפקד חטיפת שליט" **ynet** 21.08.2014.

²⁰⁸ רועי קייס ואליאור לוי "תיעוד מעזה: הוצאות להורג בכיכר העיר" **ynet** 22.08.2014.

²⁰⁹ אבי יששכרופ ואמיר תיבון "הפסקת האש ברצועת עזה נכנסה לתוקף" **walla** 26.08.2014.

²¹⁰ ברק רביד, יהונתן לוי "נתניהו קיבל את המתווה להפסקת האש ללא דיון והצבעה בקבינט" **הארץ** 26.08.2014.

²¹¹ יוני גבאי "ועדת החוץ והביטחון של הכנסת החלה לחקור את מבצע 'צוק איתן'" **כיכר השבת** 01.09.2014.

²¹² מורן אזולאי "גלאון בביקורת על הליך חקירת 'צוק איתן': 'קריסטורה של חקירה'" **ynet** 01.09.2014.

²¹³ לפי **אתר הכנסת** התקיימו דיונים בתאריכים: 30.6, 10.7, 14.7, 16.7, 17.7, 21.7, 29.7, 3.8, 4.8, 10.8, ושני דיונים ב- 2.9.

בלתי חוקיות נגד מפגינים", בין היתר בנושאי "פיזור שלא כדין של הפגנות"; "מעצרי מנע ומעצרים בלתי חוקיים"; "שחרור ממעצר בתנאים מגבילים" ועוד.²¹⁴

- ב- 02.09.2014 פורסם כי ועדת שאבאס של האו"ם החלה לחקור את 'צוק איתן'. הוועדה התכנסה ימים מספר לפני כן לפגישה ראשונה על מנת להחליט על הדרך הרצויה לחקירה.²¹⁵
- ב-03.09.2014 פורסם כי ארגון 'שורת הדין' הגיש תביעה לבית הדין הפלילי הבינלאומי בהאג נגד "ראש הלשכה המדינית של החמאס חאלד משעל בגין הוצאה להורג של 38 פלסטינים ברצועת עזה במהלך מבצע 'צוק איתן'".²¹⁶
- ב-10.09.2014 הורתה הפרקליטות הצבאית למצ"ח "לפתוח בחקירה פלילית של חמש תקריות בחשד להפרה של הדין הבינלאומי בעת הלחימה ברצועת עזה. הוועדה בראשות האלוף נועם תיבון, שתחתיה פועלים שישה צוותים [...] מתכוונת לבדוק בסך הכל 99 אירועים [...] האלוף עפרוני המליץ לפתוח חקירות מצ"ח בשני אירועים, בהם הרג ארבעה ילדים מאש חיל האוויר בחוף הים בעזה".²¹⁷ הרמטכ"ל הוא שהורה על מנגנון בירור מטכ"לי, שיעמוד בראשותו אלוף, שיבחן אירועים חריגים שקרו במהלכו של מבצע 'צוק איתן'. "מנגנון הבירור המטכ"לי הוקם כמנגנון קבוע, כחלק מתהליך יישום המלצותיה של [ועדת טירקל]...".²¹⁸
- ב-10.09.2014 הודיע מזכ"ל האו"ם כי הוא בוחן את האפשרות להקים ועדת חקירה נוספת, שתעסוק בבדיקת נסיבות הפגיעה במוסדות האו"ם בעזה והפגיעה בעובדים של האו"ם במהלך המבצע. לפי דברי המזכ"ל, ועדה זו תוקם בנוסף לוועדה הבוחנת האם ביצע צה"ל פשעי מלחמה, ועדה שהקמתה אושרה כאמור ב-23.07.2014.²¹⁹
- ב-11.09.2014, דווח ב-walla כי ע"פ מסמך שהתפרסם ברשת אל-ג'זירה, התובעת הראשית של בית הדין הפלילי הבינלאומי לא קיבלה לידה אישור רשמי מאת שר החוץ הפלסטיני לחקור את ישראל, כאשר לפי תקנות בית הדין רק ראש ממשלה, ראש מדינה או שר חוץ יכולים להעניק אישור לפתוח בחקירה.²²⁰
- ב-14.09.2014 פורסם כי ועדת הפנים של הכנסת קיימה ישיבה מיוחדת במטה המשטרה, אשר בסופה "הודיעה יו"ר הוועדה ח"כ מירי רגב כי בכוונתה ליזום יחד עם חברי הוועדה הצעת חוק פרטית שתקבע מה יהיו העונשים המינימאליים במקרה של יידוי אבנים, על מנת להגביר את ההרתעה", זאת על רקע המצב הביטחוני במזרח ירושלים.²²¹
- ב-12.09.2014 התפרסם מכתבם של 43 יוצאי יחידה 8200 בחיל המודיעין בו הם פונים לראש הממשלה, לרמטכ"ל ולראש אגף המודיעין, ומצהירים כי הם מסרבים לשרת במילואים

²¹⁴ האתר הרשמי של "עדאלה", "המשטרה נקטה בפעולות בלתי חוקיות נגד מפגינים" 01.09.2014.

²¹⁵ כתבי ישראל היום "ועדת שאבאס החלה בחקירתה; נתניהו: שיחקרו את חמאס" ישראל היום 02.09.2014.

²¹⁶ אביאל מגנזי "ישראלים תבעו את משעל על הרג המשת"פים" Ynet 03.09.2014. ראו תגובתה של ד"ר סיגל הורביץ לכתבה זו.

²¹⁷ גילי כהן "צה"ל פתח בחקירה פלילית של חמש תקריות ב'צוק איתן'" הארץ 10.09.2014.

²¹⁸ אתר הפרקליטות הצבאית "בדיקה וחקירה של אירועים חריגים שאירעו במהלך מבצע 'צוק איתן'" 10.09.2014.

²¹⁹ ג'קי חוקי "האו"ם בוחן הקמת ועדת חקירה לפגיעה במוסדותיו בזמן 'צוק איתן'" הארץ 10.09.2014.

²²⁰ סוכנויות הידיעות "הפלסטינים מנעו חקירת פשעי מלחמה ישראלים בעזה" walla 12.09.2014. בהקשר זה ראו מאמרה של התובעת הראשית בבית הדין הבינלאומי בהאג, פטו בנסודה מיום 29.08.2014:

Fatou Bensouda: the truth about the ICC and Gaza

²²¹ ליאור שדמי שפיצר "ח"כ מירי רגב תיזום ענישת מינימום על מידי אבנים: 'מערכת המשפט מנותקת'" תקדין 14.09.2014.

ביחידה. במכתבם הסבירו כי המודיעין הוא חלק בלתי נפרד מהשליטה הצבאית בשטחים והם סבורים כי המידע שנאסף ונאגר במערכות הצבא, "פוגע בחפים מפשע ומשמש לרדיפה פוליטית וליצירת פירוד בחברה הפלסטינית באמצעות גיוס משתפי פעולה והפניית חלקים מהחברה הפלסטינית נגד עצמה". על כן, אומרים חותמי המכתב, הם לא מסוגלים "מצפונית להמשיך ולשרת את המערכת הזו ולפגוע בזכויותיהם של מיליוני בני אדם".²²²

- ב- 17.09.2014 הגישה התנועה לאיכות השלטון עתירה לבג"ץ בה היא מבקשת להורות ליועמ"ש לממשלה לפתוח בחקירה פלילית בעניין ההדלפות מהקבינט במהלך המבצע.²²³
- לאור הודעתו מה- 13.08.2014 של מבקר המדינה כי יבדוק את אופן קבלת ההחלטות בדרג המדיני והצבאי, פנתה בתאריך ה- 07.10.2014 האגודה לזכויות האזרח למבקר המדינה במכתב בו היא מפנה את תשומת ליבו למספר סוגיות שדורשות לטענתה התייחסות במסגרת בדיקתו של המבקר, וביניהן: חוקיות מדיניות התקיפה, מנגנוני בדיקה, חובות גילוי ביחס למדיניות התקיפה ועוד.²²⁴
- ב- 21.09.2014 קיבלה הממשלה את החלטה 2017 בנושא תכנית אסטרטגית רב-שנתית לפיתוח שדרות ויישובי עוטף עזה, הכוללת הקצאות תקציבים ומענקים לפיתוח כלכלי-חברתי (תשתיות ומבני ציבור, מענקים וסיוע בשכר דירה ושורה ארוכה של הטבות).²²⁵ כמו כן קיבלה הממשלה את החלטה מספר 2016 בה הוחלט "להכריז בצו על רצועת עזה כעל "שטח אויב" לעניין סעיף 5(ב)(א)(1) לחוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה) התשי"ב-1952".²²⁶ משמעות ההחלטה היא שמדינת ישראל "לא תהיה אחראית בנזיקין בתביעות של תושבי רצועת עזה על פעולות שבוצעו במהלך מבצע 'צוק איתן'".²²⁷
- ב- 12.10.2014, במסגרת הוועידה הבינלאומית לשיקום עזה, הודיעו מדינות רבות בעולם על כוונתן לתרום כספים רבים לשיקום הנזקים שנגרמו לרצועה במהלך 'צוק איתן'.²²⁸
- ב- 19.10.2014 התקבלה החלטה ממשלה מספר 2108 בעניין "הסדרת הסמכויות בתחום הכנת העורף למצבי חירום – תיקון החלטת ממשלה", "כך שתוכנית העבודה השנתית והרב-שנתית תוצג לממשלה עד ליום 1.2.2015 (במקום 1.11.2014)".²²⁹
- ב- 9.11.2014 פורסם כי הממשלה תידון באותו היום בהצעת חוק "שנועדה למנוע את המשך כהונתה של חברת הכנסת חנין זועבי (בל"ד). סיעת ישראל ביתנו תציג לחברי ועדת השרים לחקיקה הצעת חוק שתאפשר למליאת הכנסת להדיח ח"כ מכהן מתפקידו בשל הבעת תמיכה במאבק מזוין של מדינת אויב או ארגון טרור כלפי ישראל [...] במקביל, המפלגה הודיעה

²²² גילי כהן "43 יוצאי יחידה 8200 בחיל מודיעין הודיעו כי יסרבו לשרת במילואים" הארץ 12.09.2014.

²²³ איתמר לוין "עתירה: לחקור ההדלפות מהקבינט בצוק איתן" **news1** 17.09.2014.

²²⁴ אתר האגודה לזכויות האזרח בישראל "פניה למבקר המדינה בעניין בדיקת תהליכי קבלת החלטות במהלך 'צוק איתן'" 07.10.2014.

²²⁵ החלטה מספר 2017 של הממשלה מיום 21.09.2014 תכנית אסטרטגית רב-שנתית לפיתוח שדרות ויישובי עוטף עזה.

²²⁶ הודעת מזכיר הממשלה, אביחי מנדלבליט, בתום ישיבת ממשלה מיום 21 בספטמבר 2014.

²²⁷ ברק רביד "הממשלה תכריז בקרוב על רצועת עזה כ"שטח אויב" כדי לא לפצות את תושביה" **הארץ** 07.08.2014.

²²⁸ גיקי חורי "המדינות התורמות הבטיחו כשלושה מיליארד דולר לשיקום רצועת עזה" **הארץ** 12.10.2014.

²²⁹ החלטה מספר 2108 של הממשלה ה-33 "הסדר הסמכויות בתחום הכנת העורף למצבי חירום – תיקון החלטת ממשלה" (19.10.2014).

שהיא מקדמת הצעה שתאפשר לשר הפנים לשלול אזרחות של ח"כ שהביע תמיכה בפעולת טרור נגד ישראל וזו תובא בעתיד לאישור הוועדה".²³⁰

- ב- 12.11.2014 ישראל (משרד החוץ) הודיעה רשמית כי לא תשתף פעולה עם הוועדה שמונתה ע"י מועצת זכויות האדם של האו"ם לחקור את אירועי 'צוק איתן'.²³¹
- ב- 13.11.2014 דווח כי ישראל מונעת מחברי וועדת שאבאס להיכנס לישראל.²³²
- ב- 21.11.2014 הודיע המתאם המיוחד של האו"ם לתהליך השלום במזרח התיכון כי ישראל והרשות הפלסטינית הסכימו, בתיווכו של האו"ם, כי יוכנסו אל תוך רצועת עזה חומרי בניין כדי לשקם 25,000 בתים שנהרסו במהלך המבצע. מי שניהל את המו"מ מטעם ישראל בעניין זה היה מתאם פעולות הממשלה בשטחים.²³³
- ב- 22.11.2014 הודיע שר הפנים גלעד ארדן כי "הוא שוקל לשלול את התושבות לערביי מזרח העיר שמעודדים טרור", זאת "על רקע שורת הפיגועים האחרונה בירושלים".²³⁴
- ב- 24.11.2014 פורסם בתקשורת כי החל תהליך השיקום של רצועת עזה בשיתוף הרשות הפלסטינית, משרד הביטחון ובתיווכו של האו"ם. לפי המתאם המיוחד של האו"ם לתהליך השלום במזרח התיכון, הרשויות הישראליות והפלסטיניות הגיעו להבנה, שמאפשרת הכנסת חומרי בניין לתוך הרצועה תוך פיקוח הדוק של ישראל שחוששת כי ציוד הבניין, ברזלים ומלט, יגיעו לידי החמאס לצורך שיקום המנהרות.²³⁵
- ב- 06.12.2014 הודיע צה"ל כי מצ"ח תחקור את נסיבות ההרג של 50 פלסטינים בצוק איתן, בעקבות החלטתו של הפצ"ר להרחיב את החקירות הפליליות נגד חיילי צה"ל במספר תקריות שאירעו ברצועת עזה במהלך המבצע.²³⁶
- ב- 7.12.2014 פורסם כי משרד המשפטים הפיץ כמה ימים קודם לכן תזכיר חוק חדש, "המוריד את רף הראיות הדרוש להעמדה לדין בגין עבירת ההסתה לאלימות או לטרור, כדי לאפשר הגשה של יותר כתבי אישום נגד מסיתים, באופן שמצמצם את חופש הביטוי".²³⁷ כבר בתאריך ה- 4.11.2014 פורסם כי שרת המשפטים, לבני ביקשה, ליזום שינוי "בנוסח עבירת ההסתה לאלימות או לטרור, שתקל על הפרקליטות להגיש כתבי אישום נגד מסיתים".²³⁸
- ב- 22.12.2014 הוגשו, באישור היועמ"ש לממשלה, כתבי אישום כנגד 8 תושבי מזרח ירושלים

²³⁰ יהונתן ליס "השרים ידונו ב'חוק זועבי': הדחת ח"כ שהזדהה עם ארגון טרור" **הארץ** 09.11.2014.

²³¹ שלמה צזנה "ישראל לא תשתף פעולה עם ועדת שאבאס" **ישראל היום** 12.11.2014.

²³² אמיר תיבון "ישראל מנעה מחברי ועדת 'גולדסטון 2' להיכנס לשטחה" **walla** 13.11.2014.

²³³ אמיר תיבון ואבי יששכרוף "ישראל תאפשר שיקום 25 אלף בתים בעזה שנהרסו ביצוק איתן" **walla** 22.11.2014.

²³⁴ חדשות 2 "השר ארדן: 'בוחן שלילת תושבות מערביי מזרח ירושלים שמעודדים טרור'" **mako** 22.11.2014.

²³⁵ נועם אמיר "שיקום עזה יוצא לדרך: 2 אלף בתים ייבנו מחדש" **מעריב** 24.11.2014. עם זאת יש לציין כי ישראל אפשרה כבר ב-14 באוקטובר את העברתם של חומרי בנייה דרך מעברי הגבול אל תוך שטח הרצועה (במסגרת פיילוט). ראו ניר דבורי "ישראל אפשרה העברת חומרי בניין לעזה", **חדשות 2** 14.10.2014.

²³⁶ יואב זיתון ואליאור לוי "חקירת מצ"ח על הרג 50 פלסטינים בצוק איתן" **ynet** 07.12.14.

²³⁷ רויטל חובל "החוק החדש המתגבש נגד הסתה: יידרש רף נמוך יותר של ראיות כדי להגיש כתב אישום" 07.12.2014.

²³⁸ רויטל חובל, יהונתן ליס "לבני הורתה לשנות את החוק ההסתה והקהל בהגשת כתבי אישום" **הארץ** 04.11.2014.

- בגין הסתה לאלימות או טרור ותמיכה בארגון טרוריסטי.²³⁹
- ב- 28.12.2014 פורסם כי בשבועיים שקדמו לפרסום החלה מצ"ח לחקור קציני צה"ל באזהרה בגין עבירות פליליות שגרמו למוות של עשרות פלסטינים.²⁴⁰
 - ב- 02.01.2015 הגיש השגריר הפלסטיני באו"ם את בקשות ההצטרפות למספר אמנות בינלאומיות, ביניהן אמנת רומא של בית הדין הפלילי הבינלאומי בהאג. יום קודם, הרשות הפלסטינית הגישה לבית הדין הפלילי הבינלאומי בהאג בקשה לחקור פשעים בינלאומיים שבוצעו לכאורה במסגרת אירועי 'צוק איתן' ו'שובו אחים'.²⁴¹
 - ב- 16.01.2015 הודיע בית הדין הפלילי הבינלאומי בהאג כי הוא פתח בבדיקה ראשונית ביחס לאפשרות ביצועם של פשעי מלחמה בשטחים הפלסטיניים, הן מהצד הישראלי והן מהצד הפלסטיני.²⁴²
 - ב- 17.01.2015 פנה ראש ממשלת ישראל אל מזכיר המדינה ג'ון קרי וביקש את התערבות ארה"ב בהחלטת ביה"ד הבינלאומי בהאג לחקור את פעולת ישראל בחשד לביצוע פשעי מלחמה ברצועת עזה במהלך 'צוק איתן'. ערב לפני כן, הצהירה מחלקת המדינה על התנגדותה למהלך.²⁴³
 - ב- 25.01.2015 קראה וועדת הבדיקה של האו"ם הבוחנת את אירועי 'צוק איתן' לאזרחי ישראל ו"שטחי פלסטין הכבושה" כהגדרתם, להעביר את עדויותיהם מהשטח כדי לקדם את החקירה. בוועדה הבהירו כי על אף התנגדות ממשלת ישראל לבדיקה, ימשיכו בניסיונות לקבל את העדויות על הפרות החוק הבינלאומי, בהן ירי מכוון לעבר אזרחים. המנדט שניתן לוועדה הוא "לחקור את כל ההפרות של החוקים הבינלאומיים וחוקי זכויות האדם בשטחים הכבושים, ביניהם מזרח ירושלים ובפרט ברצועת עזה".²⁴⁴
 - ב- 26.01.2015 אישר שר הביטחון "להכניס לרצועה אלף טונות של מלט, בעיקר לפרויקטים שונים של האו"ם – אולם לדברי גורמים ברצועה הכמות לא תפסיק כדי לעצור את התרחבות משבר הדיור החמור השורר בשטח".²⁴⁵
 - ב- 27.01.2015 הודיעה אונר"א כי "היא עוצרת את עבודות שיקום הבתים בעזה שנפגעו ונהרסו במהלך צוק איתן, משום שתורמים לא העבירו את הכספים שיועדו לכך".²⁴⁶

²³⁹ אורי ישראל פז "עליית מדרגה במלחמה נגד ההסתה לאלימות: 8 כתבי אישום נגד תושבי מזרח ירושלים" **takdin** 22.12.2014.

²⁴⁰ יואב זיתון "צוק איתן: מצ"ח החלה לחקור קצינים באזהרה" **ynet** 28.12.2014.

²⁴¹ ברק רביד "הפלסטינים הגישו לאו"ם באופן רשמי את מסמכי ההצטרפות לבית הדין הבינלאומי" **הארץ**

02.01.2015. ראו גם: רועי סמיוני "אבו מאזן מסכל בעצמו את חקירת 'צוק איתן'?" **ynet**, 14.01.2015.

²⁴² אי-פי, יהונתן ליס "בית הדין בהאג פתח בבדיקה ראשונית לגבי פשעי מלחמה בשטחים" **הארץ** 16.01.2015.

²⁴³ ניר דבורי "נתניהו ביקש מארה"ב: 'מנעו חקירה בבית הדין הבינלאומי'" **mako** 17.01.2015.

²⁴⁴ מתן חצרוני "וועדת הבדיקה של האו"ם לציבור בישראל: השמיעו את עדותכם" **mako** 25.01.2015.

²⁴⁵ עמירה הס "קבלנים ברצועת עזה: כמות המלט ששר הביטחון אישר להכניס היא טיפה בים" **הארץ** 26.01.2015.

²⁴⁶ "הארץ" "אונר"א עוצרת את פרויקט שיקום הבתים בעזה: 'התרומות לא הגיעו'" **הארץ** 27.01.2015.